

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 300) tilinpäätös 2018

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2019:17

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:17

**Valtiovarainministeriön
kirjanpitoyksikön (KPY 300)
tilinpäätös 2018**

Valtiovarainministeriö

ISBN: 978-952-251-997-9

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2019

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtiovarainministeriö	28.2.2019
Tekijät	Valtiovarainministeriö	
Julkaisun nimi	Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 300) tilinpäätös 2018	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:17	
Diaari/hankenumero		Teema Talous
ISBN PDF	978-952-251-997-9	ISSN PDF 1797-9714
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-997-9	
Sivumäärä	74	Kieli Suomi
Asiasanat	Tilinpäätös, talous, toimintakertomus	
Tiivistelmä	<p>Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2018 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumalaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.</p> <p>Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.</p>	
Kustantaja	Valtiovarainministeriö	
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Finansministeriet	28.2.2019	
Författare	Finansministeriet		
Publikationens titel	Bokslut för finansministeriets bokföringsenhet 2018 (BFE 300)		
Publikationsseriens namn och nummer	Finansministeriets publikationer 2019:17		
Diarie-/ projektnummer		Tema	
ISBN PDF	978-952-251-997-9	ISSN PDF	1797-9714
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-xxx-x		
Sidantal	74	Språk	Finska
Nyckelord	bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse		
Referat	<p>Bokslutet för 2018 för finansministeriets bokföringsenhet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäkts- och kostnadskalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.</p> <p>Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.</p>		
Förläggare	Finansministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1	Johdon katsaus	7
2	Tuloksellisuus	9
2.1	Verotus	9
2.2	Valtion työmarkkinatoiminta	11
2.3	Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen	12
2.4	Avoimen hallinnon vahvistaminen	13
2.5	Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)	13
2.6	Maistraattien ja Väestöketerikeskuksen tehtävien yhdistäminen	14
2.7	Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen	14
2.8	Rahoitusmarkkinat	16
3	Vaikuttavuus	19
3.1	Toiminnan vaikuttavuus	19
3.1.1	Työllisyyden ja tuottavuuden kasvun vahvistaminen	19
3.1.2	Julkisen talouden kestävyuden turvaaminen	19
3.1.2.1	Maakuntaratkaisu talouden näkökulmasta	20
3.1.2.2	Kuntatalous	21
3.1.3	Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille	23
3.1.3.1	Maakunta- ja sote-uudistus	23
3.1.3.2	Tulevaisuuden kunta	23
3.1.3.3	Talousseurannan ja raportoinnin automatisointi	24
3.1.3.4	Keskushallinnon uudistaminen	25
3.1.4	Kansainvälinen vaikuttaminen ja Euroopan kasvun vahvistaminen	25
3.1.4.1	EU:n talousarvio ja rahoituskehys vuosille 2021-2027	25
3.1.4.2	Talous- ja rahaliiton kehittäminen	26
3.1.4.3	Kansainvälinen verotus	26
3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	27
3.2.1	Peruspalvelujen valtionosuudet	27
3.2.2	Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon ohjaus	27
4	Toiminnallinen tehokkuus	29
4.1	Toiminnan tuottavuus	29
4.2	Toiminnan taloudellisuus	32
4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	35
4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	36

5	Tuotokset ja laadunhallinta	37
5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	37
5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	38
6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	39
7	Tilinpäätösanalyysi	41
7.1	Rahoituksen rakenne	41
7.2	Talousarvion toteutuminen	41
7.3	Tuotto- ja kululaskelma	45
7.4	Tase	46
8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	47
9	Arviointien tulokset	48
10	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	49
	Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot	50
11	Talousarvion toteutumalaskelma	50
12	Tuotto- ja kululaskelma	57
13	Tase	58
14	Liitetiedot	60
	Allekirjoitukset	74

Valtiovarainministeriön vuoden 2018 tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus

1 Johdon katsaus

Valtiovarainministeriö on osana valtioneuvostoa valmistellut hallituksen talous- ja finanssipolitiikkaa ja valtion talousarvion sekä toiminut veropolitiikan asiantuntijana. Ministeriö on vastannut myös rahoitusmarkkinapolitiikan valmistelusta ja valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikasta, julkishallinnon kehittämisestä, sekä ohjannut tietohallinnon kehitystä sekä valtion- että kuntahallinnossa. Lisäksi valtiovarainministeriö on vastannut kunta- ja maakuntahallinnon lainsäädännön sekä kunnallistalouden kehittämisestä. Ministeriö on osallistunut Euroopan unionin ja monien kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toimintaan.

Suomen talouden tuotanto on lisääntynyt vuonna 2018 laaja-alaisesti, mutta edellisvuotta hitaammin. Vuonna 2018 BKT kasvoi 2,5 %. Vahvana jatkuva talouskasvu ja voimistunut työvoiman kysyntä nosti 2018 työllisten määrän 2,5 % edellisvuotta korkeammaksi ja työllisyysasteen 71,6 prosenttiin. Suomen talouden hyvä suhdannetilanne on kohentanut julkisen talouden tilaa. Hallituksen päättämät julkisten menojen kasvua hillitsevät toimet ovat myötävaikuttaneet myös alijäämän pienenemiseen. Julkinen velka suhteessa BKT:hen aleni alle 60 prosentin rajan v. 2018. Nimellisesti julkinen talous kuitenkin velkaantuu edelleen. Suotuisasta suhdannetilanteesta huolimatta julkinen velkasuhde on alentunut hyvin verkkaisesti. Valtiontalouden alijäämä on supistunut viime vuosina. Suurin syy rahoitusaseman kohentumiseen on verotulojen, etenkin tuloverojen ja arvonlisäveron tuotonriipeä kasvu. Positiivinen työllisyyskehitys lisää palkkatuloista kerättyjä veroja.

Paikallishallinnon taloudellinen tilanne on kohentunut merkittävästi viime vuosina, mutta v. 2018 rahoitusasema heikkeni. Paikallishallinnon tulot pysyivät v. 2018 likimain edellisvuoden tasolla. Kulutusmenot sen sijaan kasvoivat muutamaa edeltänyttä vuotta selvästi reippaammin. Niitä lisäsivät mm. väestön ikääntymisestä johtuva hoito- ja hoivamenojen kasvu, päivähoitomaksujen alentaminen, maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu sekä ansiotason nousu kunta-alalla.

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelu on jatkunut ja vaatinut runsaasti lainsäädäntövalmistelua. Valtiovarainministeriön rooli on ollut keskeinen

erityisesti uuden hallintotason rakennetta, hallintoa, talouden hoitoa ja rahoitusta koskevien säännöksiensä osalta. Lisäksi on huolehdittu valmistelusta, joka koskee henkilöstön ja omaisuuden siirtymistä maakuntien käyttöön. Valtiovarainministeriö on ollut keskeisessä asemassa myös uudistuksen toimeenpanon ja maakuntien ohjausjärjestelmän valmistelussa. Toteutuessaan uudistus merkitsee mittavaa muutosta Suomen hallinnollisessa rakenteessa. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021.

Maakunta- ja sote-uudistukseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä, joiden vaikutukset sekä kansalaisiin että julkiseen talouteen voivat olla erittäin suuria. Kriittisiä tekijöitä maakunta- ja sote-uudistuksen ja siihen kytkettyjen säästötavoitteiden toteutumisessa ovat ICT-järjestelmien kehittäminen, sote-palvelujen integraation toteutus ja maakuntien toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmien toteutus. Koska maakuntien toiminta tulevaisuudessa tulee olemaan lähes täysin valtion rahoittamaa, on maakuntatalouden ja valtiontalouden kytkös erittäin vahva. Tämä edellyttää myös toimivia seuranta- ja ohjausmenetelmiä valtion ja maakuntien väliseen suhteeseen, jotta uudistuksella tavoitellut kunnianhimoiset säästötavoitteet voidaan saavuttaa.

2 Tuloksellisuus

2.1 Verotus

Ansiotuloveroperusteisiin tehtiin indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla 2,6 prosentin inflaatio-oletuksen mukaisesti ja sen lisäksi työn verotusta kevennettiin yhteensä 130 miljoonalla eurolla painottuen pienituloisiin. Niin sanotun solidaarisuusveron voimassaoloa jatkettiin vuodelle 2019. Kuten vuonna 2018 palkansaajien verotus pysyy lähes ennallaan, kun otetaan huomioon palkansaajamaksujen muutokset ja yleisen ansiotason nousu.

Työasuntovähennyksen enimmäismäärää korotettiin 250 eurosta 450 euroon jokaista täyttä kalenterikuukautta kohti, jona verovelvollisella on ollut kaksi asuntoa. Vapaaehtoistyöntekijöille maksettavien verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärää korotettiin nykyisestä 2 000 eurosta 3 000 euroon kalenterivuodessa. Yleishyödyllisten yhteisöjen lisäksi vastaavin edellytyksin korvauksia voidaan jatkossa maksaa julkisyhteisöjen hyväksi toimiville vapaaehtoistyöntekijöille.

Sijoittajat voivat avata osakesäästötiliä vuodesta 2020 alkaen. Tilille saa siirtää enintään 50 000 euroa. Asiakas maksaa veroa sijoitusten tuotoista siinä vaiheessa, kun hän nostaa tililtä rahaa. Tavoitteena on edistää piensijoittajien aktiivista säästämistä ja sijoittamista. Samalla muuttuu säästöhenkivakuutusten, kapitalisaatiosopimusten ja ei-verotuettujen vapaaehtoisten määräaikaisten eläkevakuutusten verotus niin, että se vastaa osakesäästötilin verotusta.

Tulorekisteri otettiin käyttöön vuoden 2019 alusta. Tulorekisterin tietoja käyttävät ensi vaiheessa Kela, Verohallinto, Eläketurvakeskus, eläkelaitokset ja Työllisyysrahasto. Eläkkeet ja muut etuudet tulevat mukaan vuonna 2020. Tulorekisteri helpottaa myös etuuksien hakeamista, sillä hakijan ei tarvitse enää toimittaa todistusta niistä tuloista, jotka näkyvät tulorekisterissä. Myös tiedon käyttäjien joukko laajenee olennaisesti vuoden 2020 alussa.

Verohallinto voi jatkossa antaa päätöksiä ja muita asiakirjoja tiedoksi sähköisesti Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa (OmaVeri). Päätösten sähköinen tiedoksianto

edellyttää, että asiakas on antanut tähän suostumuksen. Muutos toteuttaa hallitusohjelman tavoitetta julkisten palvelujen digitalisoinnista. Lisäksi verokortteja koskevaa menettelyä yksinkertaistettiin. Verokortissa on jatkossa vain yksi tuloraja koko vuoden palkoille. Lisäksi sivutulon verokortti poistui, eikä työnantajan enää pidä säilyttää työntekijän verokorttia itsellään.

Rakennuttajana toimivan luonnollisen henkilön hallinnollista taakkaa kevennettiin siten, ettei rakennuttajan tarvitse enää esittää rakennusvalvontaviranomaiselle loppukatselmuksessa Verohallinnon todistusta rakentamisilmoituksen tekemisestä.

Eri sijoitusmuotojen verokohtelu -nimisen työryhmän raportissa toukokuussa 2018 esitettiin seitsemän toimenpidettä, joiden tavoitteena oli yhdenmukaistaa ja nykyaikaistaa sijoitustoimialaa koskevaa verosääntelyä. Vuoden 2018 aikana valmisteltiin ja annettiin eduskunnalle kolme hallituksen esitystä, joilla pantiin täytäntöön esitetyistä ehdotuksista kuusi. Toimenpiteiden toteuttaminen selkeyttää ja parantaa verolainsäädäntöä ja samalla kansainvälisen ja kotimaisen sijoitustoiminnan toimintaedellytyksiä Suomessa.

Hallitusohjelmaan kirjattua tupakkaveron vaiheittaista korottamista jatkettiin. Alkoholiveroa, virvoitusjuomaveroa ja energiaverotusta kiristettiin vuoden 2019 alusta, millä rahoitettiin työn verotuksen kevennystä ja siirrettiin hallitusohjelman mukaisesti verotuksen painopistettä haittaveroihin. Energiaverotuksessa uudistettiin yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon verotuki. Muutos parantaa vähemmän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavien polttoaineiden, kuten maakaasun, kilpailukykyä suhteessa kivihiileen ja tukee siten kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa asetettua tavoitteita. Sähkön varastoinnista poistettiin kahdenkertainen verotus.

Kertomusvuonna auto- ja ajoneuvoverotus sopeutettiin autojen uuteen päästömittaustapaan. Hallitusohjelman mukaista autoveron alennusta vähäpäästöisten autojen eduksi jatkettiin. Lisäksi alennettiin ajoneuvoveroa 50 miljoonalla eurolla. Hallitus antoi hallitusohjelman mukaisesti esityksen kuorma-autojen tienkäyttöverosta.

Hallitus päätti vuoden 2019 talousarvioneuvotteluissa korottaa maatalouden energiaveron palautusta 20 milj. eurolla kesän 2018 poikkeuksellisesta kuivuudesta kärsineiden maatalouden harjoittajien tukemiseksi muiden tukitoimien ohella. Korotus maksetaan vuodelta 2018 maksettavan palautuksen yhteydessä.

Osana valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaa käynnistettiin tutkimushanke terveellisen ravitsemuksen taloudellisista ja muista ohjauskeinoista. Kertomusvuonna valmistui tutkimushanke liikenteen verojen vaikuttavuudesta päästöihin.

Arvonlisäverolakiin tehtiin arvoseteleiden verotusta koskevan direktiivin sekä rajat ylittävän sähköisen kaupan verotusta koskevan direktiivin ensimmäisen vaiheen muutosten täytäntöönpanon edellyttämät muutokset. Arvonlisäverolakia ehdotettiin lisäksi muutettavaksi siten, että esiintyville taitelijoille annetaan mahdollisuus hakeutua verovelvolliseksi ja siten, että sähköisiin julkaisuihin sovelletaan samaa alennettua verokantaa kuin painetuihin julkaisuihin. Vakuutusmaksuverolakia ehdotettiin muutettavaksi siten, että satovahinkovakuutukset vapautetaan määräaikaisesti verosta.

EU:n neuvoston työryhmässä käsiteltiin vuonna 2018 lopulliseen alv-järjestelmään siirtymiseen liittyviä sekä pienyritysten erityisjärjestelmää koskevia lainsäädäntöehdotuksia. Lisäksi aloitettiin rajat ylittävän sähköisen kaupan verotusta koskevan direktiivin täytäntöönpanosäännösten sekä maksuvälittäjien tietojenantovelvoitteita koskevan lainsäädäntöehdotuksen käsittely. Neuvosto hyväksyi lainsäädäntöehdotukset hallinnollisen yhteistyön tehostamisesta, EU:n ja Norjan väliseksi hallinnollista yhteistyötä koskevaksi sopimukseksi, eräksi lyhyen aikavälin parannuksiksi yhteisökaupan verojärjestelmään, yleisen alv-kannan minimitasosta, sähköisten julkaisujen alennetusta alv-kannasta, yleisestä käännetyistä verovelvollisuudesta sekä kohdennetun käännetyin verovelvollisuuden ja nopean reagoinnin mekanismin soveltamisajan jatkamisesta.

Valtiovarainministeriö on valmistellut lainsäädäntöä, jossa laajennetaan Verohallinnon mahdollisuuksia saada kattavasti tietoja osingonsaajista. Ehdotuksessa mahdollistetaan OECD:n hyväksymän TRACE-mallin käyttäminen ulkomaiselle säilyttäjälle annettaessa osingonsaajan tietoja Suomen Verohallinnolle. Esitys tulee lisäämään läpinäkyvyyttä hallintarekisteröityjen osakkeiden saamista osingoista. Hallituksen esitys (HE 282/2018 vp) oli vuoden 2018 päättyessä eduskunnan käsiteltävänä.

Tullin ohjauksessa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että Tullilla on tehtäviä 11 ministeriön hallinnonalalla. Ministeriö otti yhteistyössä Tullin kanssa käyttöön toimintatavan, jossa järjestetään ministeriökohtaisia tapaamisia, joissa ajankohtaisten yhteisten asioiden lisäksi tarkastellaan Tullin toiminnan vaikuttavuutta sekä viranomaisyhteistyön toimitavuutta ja kehittämismahdollisuuksia kyseisen ministeriön hallinnonalalla. Hyödylliseksi todettua käytäntöä jatketaan.

2.2 Valtion työmarkkinatoiminta

Valtiovarainministeriö ja pääsopijajärjestöt allekirjoittivat 9.3.2018 valtion virka- ja työehtosopimuksen sopimuskaudelle 1.2.2018—31.3.2020. Sopimuksen mukaisesti vuonna 2018 palkkoja tarkistettiin 1.4.2018 lukien yleiskorotuksella 1,00 % ja 1.6.2018 lukien 0,60 prosentin virastoerällä. Virastojen toimintamenomomenttien määrärahoja lisättiin vuonna

2018 palkkojen tarkistusten perusteella n. 40 milj. eurolla. Sopimus sisältää palkkojen tarkistuksia myös vuodelle 2019.

Valtion edellinen, vuosien 2017-2019 sopimusratkaisu oli kilpailukyky sopimuksen mukainen. Kilpailukyky sopimukseen perustuneet työajan pidentäminen sekä sairausvakuutus- ja eläkemaksujen alentaminen säästivät virastojen menoja vuonna 2018 edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 11 milj. eurolla, mikä otettiin huomioon vähennyksinä virastojen toimintamenoissa. Lisäksi vielä vuonna 2018 jatkettiin valtionhallinnon palkkaliukuman rajoittamista ja virastojen määrärahoja alennettiin tällä perusteella yhteensä 6 milj. eurolla.

2.3 Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen

Johtamisen kehittämisen yleisiä lähtökohtia ovat poikkihallinnollisuus, ammattimainen ja tuloksellinen johtaminen sekä hallinnon tuottavuus ja kestävä kehitys. Osana hallituksen johtamisen kärkihankkeen toteutusta on vahvistettu vuonna 2018 hallinnonalojen rajat ylittävää, tietoon perustuvaa johtamista sekä henkilöstön liikkuvuutta valtionhallinnossa: näitä on tuettu ministeriöiden johtamismallien ja johtamisprosessien uudistumisella osana valtioneuvostokokonaisuutta, vahvistamalla strategista henkilöstöjohtamista valtionhallinnossa mm. perustamalla HR-ohjausryhmä valtiovainministeriöön sekä edistämällä ylimmän johdon johtamissopimusmenettelyn käyttöä ja johdon arviointia. Lisäksi on käynnistetty pilotit ministereiden ja kansliapäälliköiden johtamiskeskusteluissa ja toteutettu ylimmän johdon valintaa tukevan arviointiryhmän kokeilu sekä tuettu hallinnon uudistumista laaja-alaisella johtamisvalmennuksella.

Tavoitteena on ollut edistää julkisen johtamisen kehittämisen kokonaisuutta samanaikaisesti sekä varmistamalla kehittämisen jatkuvuus että tulevien muutosten ennakointi. Toteutusta varten on vahvistettu yhtenäisempää johdon kehittämisen tukea (Valtionhallinnon johdon tuki) ja tehty laajalti yhteistyötä sekä kotimaisten että ulkomaisten kumppanien, mm. OECD:n kanssa.

Hallituksen esitys (HE 77/2017) valtion virkamieslain muuttamisesta (883/2018) hyväksyttiin eräin muutoksin lokakuussa 2018. Muutokset tulivat voimaan vuoden 2019 alusta. Nimittämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta lukuun ottamatta erikseen säädettyjä poikkeuksia. Nimityspäätöksestä ei voi valittaa, jos nimittämistoimivalta kuuluu tasavallan presidentille tai valtion virkamieslain 26 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitettua virkamiestä nimitettäessä valtioneuvoston yleisistunnolle, päätös koskee nimittämistä enintään kahden vuoden määräajaksi taikka virka tai virkasuhde täytetään lain nojalla haettavaksi julistamatta. Valitusoikeutta ei ole myöskään Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaa koskevasta päätöksestä, jos virka voidaan lain nojalla täyttää haettavaksi

julistamatta. Asiaa koskevat muutokset tulivat samalla voimaan myös tasavallan presidentin kansliasta annetussa laissa, tuomioistuinjaissa, korkeimmasta oikeudesta annetussa laissa, korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetussa laissa, oikeudenkäynnistä vakuutusoi-keudessa annetussa laissa, sotilasoikeudenkäyntilaissa, puolustusvoimista annetussa laissa sekä Suomen Pankin virkamiehistä annetussa laissa.

Lisäksi vuonna 2018 hyväksyttiin hallituksen esitys (HE 37/2018) valtion virkamieslain muuttamisesta. Vuoden 2019 alusta tulivat voimaan muutokset pitkäaikaistyöttömän ni-mittämisestä määräaikaiseen virkasuhteeseen, koeajan pidentämisestä työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi, takaisinottovelvollisuuden kestosta, viran siirtämisestä hallinno-nalalta toiselle sekä mahdollisuudesta jatkaa virkasuhdetta virkamiehen eroamisiän täyty-misen jälkeen.

2.4 Avoimen hallinnon vahvistaminen

Hallinnon avoimuutta edistettiin osana kansainvälistä 75 valtion Avoimen hallinnon kumppanuusohjelmaa (Open Government Partnership, OGP). Vuonna 2018 on muun muassa laadittu Avoimuuspelejä, jonka tarkoituksena on tukea konkreettisenä työvälineenä yhteisöjä ja organisaatioita avoimen hallinnon edistämiseksi. Avoimen hallinnon ohjelma on ollut kouluttajana mukana Kuntaliiton Asukkaat maakunta- ja sote-uudistuksen kes-kiöön (AKE) –kiertueella usealla paikkakunnalla ja järjestänyt myös koulutusta avoimen hallinnon johtamisesta. Vuoden aikana järjestettiin useita seminaareja, esimerkiksi Lapsen oikeuksien ajankohtaispäivä sekä Vanhusneuvostopäivä.

2.5 Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

Eduskunnalle annettiin 8.2.2018 hallituksen esitys (HE 14/2018 vp) valtakunnallisen Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovan perustamisesta, johon koottaisiin mm. aluehallintovirastojen, ELY-keskusten ja Valviran tehtäviä. 1.1.2021 alkaen perustettavaksi ehdotettu Valtion lupa- ja valvontavirasto on valtakunnallinen ja monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaa alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista hoitamalla sille erikseen sää-dettyjä lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä.

Virasto on valtioneuvoston alainen niiden ministeriöiden yhteinen virasto, joiden toimi-alaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa. Tarkoituksena on luoda uudenlainen monialainen vi-rasto, joka toimii asiakaslähtöisesti, poikkihallinnollisesti sekä moniammatillista asiantun-temusta hyödyntäen ja jonka toiminta on ennakoivaa ja riskiperusteista.

Virastomallin toimeenpanemiseksi vuonna 2017 valtiovarainministeriön käynnistämä toimeenpanohanke on jatkanut toimintaansa aktiivisesti. Toimeenpanohankkeen tavoitteena on turvata viraston toiminnan häiriötön käynnistyminen, luoda perusrakenteet sen toiminta-ajatuksen ja ohjausmallin toteuttamiselle sekä integroida asiakkaat ja sidosryhmät tähän perustamistyöhön.

2.6 Maistraattien ja Väestöketerikeskuksen tehtävien yhdistäminen

Eduskunnalle annettiin hallituksen esitys (HE 233/2018 vp) maistraattien, Väestöketerikeskuksen ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien yhdistämistä 1.1.2020 alkaen uudeksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi Väestöketerikeskukseen. Perustettavaksi ehdotettavan Digi- ja väestötietoviraston toiminta-ajatuksena on edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvata tietojen saatavuutta ja tarjota palveluja asiakkaiden elämäntapahtumiin. Esityksen taustalla on hallituksen tekemä linjaus maakuntahallinnon tehtävistä, jonka mukaan valtion hallintotehtävissä on jatkossa periaatteena valtakunnallinen toimivalta sekä valtakunnallisesti yhtenäisen toimintatavan ja ratkaisukäytännön soveltaminen. Tehtävien yhdistämisen valmistelua on jatkettu kertomusvuonna aktiivisesti valtiovarainministeriön vuonna 2017 asettamassa hankkeessa.

Maistraattien tehtävistä kuluttajaneuvontatehtävät siirrettiin jo 1.1.2019 alkaen Kilpailu- ja kuluttajavirastoon. Kuluttajaneuvontatehtävien siirtoa koskevasta säädösvalmistelusta vastasi työ- ja elinkeinoministeriö.

2.7 Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen

Digitaalinen oppiminen on keskeistä valtionhallinnon henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Valtiovarainministeriön johdolla luotiin maaliskuussa 2018 avattu valtion digitaalinen oppimisympäristö, eOppiva.fi-palvelu. HAUSin operatiivisella vastuulla oleva palvelu on saatu erittäin hyvään alkuun ja sillä on ratkaiseva rooli digitaalisessa oppimisessä onnistumisessa.

Tietojohtamisen vahvistamiseksi valtionhallinnossa Valtiokonttoriin perustettiin vuonna 2017 uusi analysointi- ja raportointipalvelu. Analysointi- ja raportointipalvelu tuotetaan konsernitoimijoiden yhteistyössä ja se ratkoi yli 50 asiakastoimeksiantoa vuonna 2018. Palvelussa ratkaistaan virastoasiakkaiden tietointensiivisiä ongelmia konsultoivalla

toimintatavalla. Tietojohtamisen vahvistamiseksi on käynnistetty myös tiettyjen konsernitietojen kokoamiseen ja hyödyntämisen pyrkivät tekniset hankekokonaisuudet. Samalla on käynnistetty työ osaamisen ja johtamisen kehittämiseksi uusia toimintatapoja vahvistettaessa.

Valtionhallinnon yhteisiä tuki- ja konsernipalveluja kehitettiin yhteisten, yhtenäisesti määriteltyjen prosessien pohjalta ja toiminnan tuottavuutta parantaen. Työnjakoa Valtiokonttorin ja Palkeiden välillä kehitetään siirtämällä aiemmin Valtiokonttorin vastuulla olleet HR-tehtävät Palkeiden tehtäväksi.

Vuoden 2018 tuloksia olivat muun muassa Palkeiden keskitetyn asiakaspalvelun käyttöönotto ja palvelutarjonnan laajentaminen erityisesti HR-palveluihin. Uusi maksuliikennejärjestelmä otettiin käyttöön Palkeissa. Samassa yhteydessä automatisoitiin maksuliikenteen prosessit, otettiin käyttöön palvelu- ja tuotantomallit ja uusi yhtenäinen toimintamalli. Maksuliikeprosessin 20 %:n tehostamistavoite saavutettiin. Lopputuloksena valtionhallinnossa on käytössä vain yksi yhteinen maksuliikennejärjestelmä (pl. Puolustusvoimat) entisen kolmen sijaan. Asiakastyytyväisyys on kehittynyt kaikkien palvelujen osalta parempaan suuntaan ja kokonaistyytyväisyys vuonna 2018 oli 3,74 (vrt. vuonna 2017 3,46).

Valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamiskäytäntöjä muutettiin vuoden 2018 alusta siten, että aiemmasta valtion virkamiesten ja työntekijöiden ulkomaan matkavakuutus käytännössä luovuttiin yksityisten vakuutusyhtiöiden vakuutusten käyttämisestä ja vahingonkorvausvastuu siirrettiin valtion kannettavaksi osana Valtiokonttorin toimintaa. Matkavahingonkorvausten hoitaminen valtion omana toimintana tuotti uudistuksella tavoitellut pysyvät toimintamenosäästöt. Uusi käytäntö yhtenäistää ministeriöiden, virastojen ja laitosten käytäntöjä.

Suomen hankintatoimen laadun ja tehokkuuden kehittämiseksi OECD toteutti vuonna 2018 arvioinnin, jossa selvitettiin kansallisen hankintajärjestelmän tuottavuutta. Lähtökohteisesti tilanne Suomessa on hyvä, hallinto on avoin ja toimiva. Kuitenkin erityisesti hankintojen strateginen johtaminen edellyttää vielä kehittämistä.

Lainsäädännöllä mahdollistettiin Hansel oy:n asiakaskunnan laajeneminen kuntiin, seurakuntiin sekä Kevaan, millä luotiin edellytykset Hanselin ja KL-Kuntahankintojen yhdistymiselle.

Vuonna 2018 jatkettiin Valtion hankintojen digitalisoinnin (Handi) -toteutusohjelman toimeenpanoa. Ohjelma on yksi hallituksen Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihankkeen toimenpiteistä. Vuoden 2018 tuloksina muun muassa Handi-palvelu eli valtion tilausten ja ostolaskujen käsittelyn uusi palvelujärjestelmä toteutettiin ja aloitettiin sen käyttöönotot. Handin käyttö laajenee koko valtionhallintoon vuoden 2019 aikana. Vuodenvaihteessa

2018-2019 kaikkiaan 19 virastoa eli reilut 40 % kaikista tulevista käyttäjäorganisaatiosta oli Handi-palvelun käyttäjiä.

Määräaika sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotolle kaikissa EU-kilpailutuksissa täyttyi 18.10.2018. Kaikilla valtion virastoilla on mahdollisuus ottaa Hanselin puitejärjestelystä käyttöön sähköinen kilpailutusjärjestelmä. Kilpailutuksia on tehty järjestelmässä yli 3 800 kpl. Tarjouksia on jätetty yli 24 000 kpl. Dynaamisia hankintajärjestelmiä on perustettu 18 kpl. Sähköinen kilpailutusjärjestelmä on EU-kilpailutusten lisäksi otettu aktiiviseen käyttöön myös kansallisissa kilpailutuksissa ja minikilpailutuksissa. Kansallisen hankintailmoituspalvelu Hilman uudistaminen aloitettiin vuonna 2018. Tavoitteena on julkaista uusi palvelu 1.1.2020.

2.8 Rahoitusmarkkinat

Neuvottelut EU:n pankkiunionin syventämiseksi jatkuivat vuoden 2018 aikana. Pankkisektorin riskien vähentämiseen tähtäävän lainsäädäntöpakettin osalta saavutettiin neuvoston ja Euroopan Parlamentin välillä yhteinen näkemys keskeisimpien kysymysten osalta joulukuussa. Riskien jakamisen osalta tekninen työ jatkui yhteisen talletussuojan, yhteisen kriisinratkaisurahaston julkisen varautumisjärjestelyn sekä uutena elementtinä ongelm pankkien maksuvalmiustuen osalta.

Nordea siirsi vuoden 2018 lokakuussa pääkonttorinsa Ruotsista Suomeen. Muutoksen seurauksena Nordea -konsernin valvonta ja kriisinratkaisu siirtyivät Euroopan keskuspankin ja Euroopan yhteisen kriisinratkaisuneuvoston toimivallan piiriin. Rakennemuutoksen myötä Suomen rahoitusjärjestelmän rakenteellisten riskien arvioidaan kasvaneen. Makrovakausvälineistöä täydennettiin lisäämällä vuoden alusta ns. järjestelmäriskipuskuri luottolaitoslainsäädäntöön. Kesällä Finanssivalvonnan johtokunta päättikin ottaa uuden välineen käyttöön, minkä johdosta suurten pankkien vakavaraisuusvaatimukset nousevat jonkin verran heinäkuusta 2019 alkaen.

Kotimaassa pankkien kriisinratkaisulainsäädäntöä tarkistettiin huomioiden pankkien maksusaantijärjestykseen EU:n tasolla sovitut muutokset. Myös luottolaitoslainsäädäntöä esitettiin tarkistettavan mm. EU:n tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Jälkimmäinen esitys on tätä kirjoitettaessa edelleen eduskunnan käsittelyssä.

Kotitalouksien velkaantumista rajoittavia makrovakauden valvontavälineitä valmisteleva valtiovarainministeriön työryhmä aloitti työnsä syyskuussa 2018. Työryhmän tavoitteena on esittää toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin nykyistä tehokkaammin rajoittaa yksityishenkilöiden tai kotitalouksien hallitsematonta velkaantumista. Suomen Pankki,

Finanssivalvonta ja valtiovarainministeriö ovat viime vuosina toistuvasti kiinnittäneet huomiota kotitalouksien kasvavaan velkaantumiseen ja varoittaneet kehityksen epäsuotuisasta suunnasta. Kotitalouksien velkakanta käytettävissä oleviin tuloihin nähden nousi vuoden 2017 lopussa uudelle ennätystasolle yli 128 prosenttiin.

Vuoden aikana järjestettiin kaksi kansallista pankkikriisiharjoitusta yhteistyössä muiden rahoitusmarkkinaviranomaisten kanssa. Tavoitteena oli kehittää viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa sekä testata päätöksentekoprosessien toimivuutta pankkisektorin kriisitilanteissa, johon liittyvässä lainsäädännössä on tapahtunut viime vuosina huomattavia muutoksia. Kansallisten kriisiharjoitusten järjestäminen parantaa myös viranomaisten valmiuksia osallistua vuoden 2019 alussa järjestettävään Pohjoismaiden ja Baltian maiden vastaavaan rajat ylittävään kriisiharjoitukseen.

Kansallista arvopaperimarkkinoiden esitesääntelyä muutettiin EU:n esiteasetuksen johdosta. Sääntelyn tavoitteena on edistää markkinaehtoisen yritysrahoituksen saantia ja helpottaa pienten liikkeeseenlaskijoiden varainhankintaa pääomamarkkinoilla hallinnollista taakkaa vähentämällä.

Osakesäästötiliä koskevan lain tavoitteena on lisätä piensijoittajien aktiivista säästämistä ja sijoittamista. Samalla edistetään pääomien tarjontaa yrityksille. Eduskunnalle annettiin myös lainsäädäntöehdotukset sijoitusrahastoja koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Uudistuksella karsitaan puhtaasti kansallista sijoitusrahastosääntelyä ja selkeytetään sijoitusrahastolain soveltamisalaa. Hallituksen esitysten käsittely on eduskunnassa kesken.

Rahanpesun estämisen sääntelyä tehostettiin. Eduskunnalle annettiin esitys viidennen rahanpesudirektiivin kansalliseksi voimaansaattamiseksi. Esityksen käsittely on eduskunnassa kesken. Lisäksi OECD:n alainen hallitusten välinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan yhteistyöelin FATF (Financial Action Task Force) arvioi Suomen lainsäädännön riittävyttä ja valvonnan tehokkuutta.

Osakkeenomistajien oikeudet –direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä parannettiin osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuuksia yhtiössä sekä vuorovaikutusta omistajien ja yhtiön välillä. Lakimuutosten tavoitteena on saada omistajien tahto näkymään yrityksen päätöksenteossa. Esityksen käsittely on eduskunnassa kesken.

Kertomusvuonna annettiin eduskunnalle myös hallituksen esitys rahoitusvälineiden markkinoita koskevan sääntelyn tarkistamiseksi ja esitys EU:n arvopaperistamisasetuksen edellyttämien lainsäädäntömuutosten täytäntöön panemiseksi.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2017 työryhmän valmistelemaan varautumisvelvollisuutta koskevan sääntelyn tarkistamista rahoituslalla. Työryhmän toimikausi päättyi syyskuussa 2018, jolloin se sai mietintönsä valmiiksi. Jatkovalmistelu aiheesta jatkuu vuoden 2019 aikana.

Vuoden 2017 syksyllä työnsä aloittanut valtion velanhallinnan kehittämistyöryhmä sai työnsä valmiiksi kesällä 2018. Työryhmän asettamisen taustalla on valtion velan ja epäsuorien vastuiden nopea kasvu viime vuosien aikana. Työryhmä suositteli velanhallinnan organisointiin muutoksia ja korkoriskin hallinnassa käytettävän korkoriskimallin ulkoista auditointia. Työ jatkotoimenpiteiden osalta jatkuu kuluvaan vuoteen puolella.

Kesäkuussa 2018 julkaistiin valtiovarainministeriön työryhmän vuosittainen katsaus valtion taloudellisiin vastuihin ja riskeihin. Raportin mukaan velkaantumisen ja epäsuorien vastuiden kasvun myötä valtion liikkumavara ja kyky kohdata negatiivisia sokkeja on viime vuosina heikentynyt. Raportissa suositellaan, että julkisen talouden vahvistamista tulisi jatkaa ja valtion takausvastuiden kasvua rajoittaa, jotta mahdollisten häiriöiden sattuessa finanssipolitiikkaa ei tarvitsisi tarpeettomasti kiristää valtion maksuvalmiuden turvaamiseksi ja luottokelpoisuuden säilyttämiseksi.

3 Vaikuttavuus

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

3.1.1 Työllisyyden ja tuottavuuden kasvun vahvistaminen

Taloukasvuun vaikuttaa työllisyyden ja tuottavuuden kehitys. Valtiovarainministeriö on omalta osaltaan tuottanut analyysejä toimenpiteistä, joilla pyritään parantamaan työllisyyttä sekä tuottavuutta. Rakennepoliittisista toimista on tuotettu aineistoa ja otettu osaa keskusteluun sekä kotimaassa että EU:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä. Toimenpiteiden vaikutusarviointia on kehitetty tietoon pohjautuvan päätöksenteon tueksi. Vuoden 2018 teemoista voidaan mainita perhevapaa uudistus, ikääntyneiden ja nuorten työllisyys, aktiiviset työllisyystoimenpiteet ja sosiaaliturva, liikennesektorin hankeyhtiö, liikenteeseen liittyvät ilmastotoimet sekä yleisemmin yhteistyö tutkimuskentän kanssa.

3.1.2 Julkisen talouden kestävyden turvaaminen

Hallitusohjelmassa asetetun 72% työllisyystavoitteen saavuttamiseksi hallitus päätti monista uusista toimenpiteistä vuoden 2018 aikana tavoitteen saavuttamiseksi. Valtiovarainministeriö osallistui aktiivisesti toimenpiteiden valmisteluun. Toimenpiteiden ja myönteisen suhdannekehityksen ansiosta työllisyystavoite täyttyi vuoden aikana.

Hallitusohjelman mukainen tavoite velkaantumisen taittamisesta saavutettiin jo ennen kertomusvuotta. Valtionvelan osalta velkaa pystyttiin jopa lyhentämään vuoden aikana. Hyvä kehitys liittyi suhdannetekijöiden ja hallituksen päättämien sopeuttamistoimien lisäksi myös kertaluonteisiin tekijöihin etenkin Suomen vientiluoton ennenaikaiseen lainantakaisnimaksumuun, joka budjetoitiin vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä.

Budjetoinnin osalta käynnissä oli ja johdettiin kahta työryhmää. Toisen työryhmän tehtävänä oli selvittää ilmiöpohjaiseen budjetointiin liittyviä näkökohtia ja toisen budjetin ja JTS prosessien kehittämistä. Lisäksi osallistuttiin VM:n virkamiespuheenvuoron valmisteluun.

Valtiovarainministeriö on osallistunut keskeisesti maakunta- ja soteuudistuksen valmisteluun. Uudistuksella tavoitellaan hallinnollisten ja toiminnallisten muutosten ohella julkisen talouden kestävyysvajeen pienentämistä 3 mrd. eurolla vuoteen 2031 mennessä, mikä edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon menot saavat jatkossa kasvaa reaalisesti vain 0,9 prosenttia vuodessa. Tämän tavoitteen saavuttaminen on korostunut erityisesti maakuntien rahoituslain sisällön valmistelussa sekä osallistumisessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapautta koskevan lainsäädännön valmisteluun. Hallituksen esitysten eduskuntakäsittelyä on tuettu asiantuntijakuulemisissa sekä valmistelemalla edellytetyjä muutosehdotuksia laajassa kokonaisuudessa havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi ja tulevien maakuntien järjestämien sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi.

Vuoden 2018 aikana edistettiin kestävä kehityksen huomioimista talousarvioesityksessä. Vuoden 2019 talousarvioesityksen yleisperusteluihin sisällytettiin kokonaan uusi luku kestävästä kehityksestä. Luvussa tarkastellaan hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi painopistealueen osalta, miten paljon määrärahoja käytetään tavoitteiden edistämiseksi, karkealla tasolla tähän liittyvät haitalliset tuet sekä veroratkaisut, joilla on merkitystä hiilineutraaliuuden ja resurssiviisauden kanssa.

Vuonna 2018 laskettiin myös mm. budjetin tulonjakovaikutuksia sekä kehitettiin sukupuolivaikutusten arviointia. Lisäksi osallistuttiin kilpailukyvyyn aliministeriryhmän työhön.

Kehys- ja budjettitietojärjestelmän (Buketti) sovelluspalvelimien siirtoprojekti toteutettiin asiakkaan toimintojen osalta osana valtioneuvoston kanslian sovellusten siirtoprojektia, joka on osa VNPUU-hanketta.

Käynnistettiin kehys- ja budjettitietojärjestelmässä (Buketti) laadittujen kehys- ja budjetti-asiakirjojen asianhallintajärjestelmään sähköisen arkistonnin mahdollistavan Mahti-integraation Vahva-integraatioksi päivittämisen sisällönmäärittely.

3.1.2.1 Maakuntaratkaisu talouden näkökulmasta

Maakunta- ja sote-uudistuksen arvioidaan hillitsevän sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitystä 3 mrd. euroa vuoteen 2031 mennessä, jos toimintatapoja muutetaan aikaisempaa kustannusvaikuttavammiksi. Uudistuksella saavutettavissa olevat tuottavuuden paraneminen ja tehokkuushyödyt mahdollistavat kustannusten nousun hidastumisen. Uudistuksen toimeenpano ja erityisesti tietojärjestelmäratkaisut edellyttävät aluksi investointeja ja voivat lyhyellä aikavälillä lisätä sosiaali- ja terveyspalveluista aiheutuvia kustannuksia. Kustannusten kasvua voidaan hillitä mm. painottamalla ehkäiseviä ja perustason palveluja. Suuri osuus sosiaali- ja terveydenhuollon menoista koostuu henkilöstökustannuksista,

joten myös palkkaratkaisuilla ja työn tuottavuuden parantamisella on keskeinen merkitys kustannussäästöjen saavuttamiseen.

Kokonaisuudessaan maakuntien yleiskatteellinen rahoitus olisi noin 18,6 mrd. euroa vuoden 2019 rahoitustasolla arvioituna. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin perustuvan rahoituksen osuus tästä olisi noin 17,3 mrd. euroa ja maakuntien muihin tehtäviin perustuvan rahoituksen osuus noin 1,3 mrd. euroa. Maakunnan muiden tehtävien osalta maakunnille kohdistettaisiin myös erillisrahoitusta, jonka määrä olisi arviolta noin 2,8 mrd. euroa vuoden 2019 tasolla arvioituna.

Vuoden 2019 tasolla kunnista maakuntiin siirrettävä kustannus on siten n. 17,3 mrd. euroa. Se koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannuksista sekä maakuntaliittojen ja maaseutuhallinnon tehtävien kustannusosuudesta. Vastaavalla euromäärällä siirretään maakuntiin kuntien valtionosuuksia, kunnallisveroa ja yhteisöveroa. Siirrettävästä tulosta on vähennetty kuntien valtionosuusjärjestelmään sisältyvä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen kertoimen rahoitus, johon maakunnat osallistuvat 50 prosentin osuudella (n. 30 milj. euroa)

3.1.2.2 Kuntatalous

Kuntien toimintakate heikkeni vuonna 2018 noin 3,3 %. Toimintakatteen heikkenemisen taustalla oli toimintamenojen kasvu, joka aiheutui oletettavasti sosiaali- ja terveystoimen menoista. Verotulot vähenivät noin 200 milj. eurolla, ja valtionosuudet pysyivät lähes edellisen vuoden tasolla. Verokertymää pienensivät vuodelta 2017 verovelvollisille vuoden 2018 joulukuussa maksetut odottamattoman suuret ennakonpalautukset ja vuonna 2017 sovellettujen veronsaajaryhmien jako-osuuksien oikaisu. Pidemmän aikavälin tarkastelussa vuosi 2017 oli kuntataloudessa (kunnat ja kuntayhtymät) poikkeuksellisen vahva. Tämän vuoksi muutos vuonna 2018 edelliseen vuoteen verrattuna näyttäytyy huomattavana. Kuntatalouden nettoinvestoinnit kasvoivat noin 300 milj. eurolla, ja menojen kasvun myötä kuntatalouden velkaantuminen jatkui edelleen.

Koko kuntatalouden tasolla kirjanpidon tulos heikkeni, mutta säilyi positiivisena. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kääntyi kasvuun parin viime vuoden matalan määrän jälkeen. Vuoden 2018 tilinpäätösarvion perusteella tällaisia kuntia oli 38. Näistä kunnista alle 10 000 asukkaan kuntia oli suurin osa, mutta mukana oli myös kaksi yli 50 000 asukkaan kuntaa. Heikon talouden kuntien määrän kasvu vuoteen 2017 verrattuna aiheuttaa sen, että uusia kriisikuntia olisi tulossa keväällä 2019 valmistuvien konsernitilinpäätökseen perustuvien kriteerien johdosta arviointimenettelyyn. Kuntatalouden heikentyneiden näkymien vuoksi on myös oletettavaa, että arviointimenettelyyn tulevien kuntien lukumäärä kasvaa lähivuosina.

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen toimenpideohjelman toteuttamista ja seurantaa jatkettiin vuonna 2018. Osa lainsäädännöstä on kytköksissä maakunta- ja so-te-uudistuksen etenemiseen, kuten pelastustoimen siirto maakunnille ja tähän liittyvä kustannusten kasvun pieneminen. Suurimmat säästöt kunnille on arvioitu saatavan liikennepalvelulainsäädännön uudistamisesta. Toteutuvat säästöt tai kustannusten kasvun väheneminen riippuvat osin myös kuntien omista toimenpiteistä. Säästöjen odotetaan syntyvän vuoteen 2029 mennessä.

Pääministeri Juha Sipilän hallitus päätti vuosien 2018-2021 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, että hallitusohjelmassa päätetty reformi kuntien kustannusten karsimisesta yhdellä miljardilla eurolla laajennetaan koskemaan koko julkista sektoria. Toimeenpanon keinovalikoimaa laajennettiin siten, että keinoihin sisältyy muun muassa kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän valmistelu.

Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmää valmisteltiin vuonna 2018. Se toteutetaan valtionavustuslain (688/2001) mukaisten valtionavustusten muodossa. Valtion talousarviossa vuodelle 2019 on osoitettu kolmevuotinen siirtomääräraha kuntien kannustinjärjestelmiin (momentti 28.90.32). Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin. Rahoitettavien digitalisaatiohankkeiden on tarkoitus luoda edellytyksiä toimintojen ja prosessien tehostamiselle. Tavoitteena on, että hankkeiden avulla saadaan tätä kautta aikaan säästöjä tai vähintään menojen kasvua hillitsevää vaikutusta. Lisäksi kannustinjärjestelmän tavoitteena on edistää digitalisaatioon liittyvien valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteuttamista kuntalähtöisesti sekä kannustaa kuntia yhteistyöhön. Kannustinjärjestelmän käyttöä on tarkoitus jatkaa myös vuoden 2019 jälkeen.

Myös digikuntakokeilulla on liittymäpinta hallituksen reformiin kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsimiseksi. Digikuntakokeiluun oli vuoden 2018 lopussa ilmoittautunut mukaan 67 kuntaa, kaksi maakuntaa sekä Tampereen seutu alueellisena vaikuttajana. Digikuntakokeilussa on jaettu avustusta kuntien digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin. Vuonna 2018 avustusta sai yhteensä 12 kuntien hanketta. Lisäksi digikuntakokeiluhanke tuki kesäkuussa 2018 julkaistun, pienille ja keskisuurille kunnille tarkoitetun käsikirjan toteuttamista. Yhteistyössä Väestörekisterikeskuksen kanssa valmisteltiin yhteiskehittämisen työkaluksi Digikompassi –peli, jonka avulla kunnan työntekijät, sidosryhmät ja kuntalaiset osallistetaan kunnan palveluiden kehittämiseen. Pelin avulla voidaan hakea suuntaa siihen, miten digitalisaatiota kunnassa hyödynnetään.

Syksyn 2018 aikana käynnistettiin Digikuntakokeilujen arviointi ja arviointimalli -selvitys. Selvityksen tarkoituksena on ollut tukea digikuntakokeilujen tuloksekasta toteutusta, tuottaa arviointitietoa kokeiluista, kehittää kokeilujen arviointia sekä tukea kokeilujen laajempien vaikutusten syntyä. Dialogilla kohti digitaalisen ajan kuntaa –puheenvuoro julkaistiin

joulukuussa 2018. Julkaisussa visioidaan, miten kunnasta voisi digitalisaation myötä tulla nykyistä ennakkointikykyisempi, yhteisöllisempi sekä kuntalais- ja asiakaslähtöisempi.

3.1.3 Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille

3.1.3.1 Maakunta- ja sote-uudistus

Hallitus on esittänyt 18 itsehallinnollisen maakunnan perustamista. Maakuntien toiminta käynnistyisi lainsäädännön voimaantulon jälkeen ja niille siirtyisi vuonna 2021 järjestämistä vastuu useista nykyisin mm. kunnille, kuntayhtymille ja ELY-keskuksille kuuluvista tehtävistä.

Maakuntien päätöksenteosta vastaisi vaaleilla valittu maakuntavaltuusto, joka valitsisi keskuudestaan hallituksen ja nimittäisi viranhaltijat. Maakuntavaltuusto vastaisi maakuntien toiminnasta ja taloudesta.

Maakunnan toiminnallisesti ja taloudellisesti suurin vastuualue ovat sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät. Maakunta vastaisi sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämistehtävistä. Maakunta tuottaisi osan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista itse, kuten vaativan erikoissairaanhoidon palveluja. Osasta palvelutuotannosta toteutettaisiin nk. monituottajamallissa, jolloin tuottajina toimisivat samoin edellytyksin julkisen (maakunnan oma tuottaja), yksityisen ja nk. kolmannen sektorin toimijat. Maakunta vastaisi palvelutuotannon ohjauksesta laissa säädetyin edellytyksin ja käytettävissä olevin ohjaukekeinoin.

Maakunta- ja sote-uudistus merkitsisivät merkittäviä muutoksia nykyisin tehtäviä hoitaville organisaatioille ja hallinnollisille toimijoille. Suurin muutos koskisi kuntien tehtävien vähenemistä sekä sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien, aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten lakkauttamista. Uudistuksen myötä perustettaisiin uusi valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto (LUOVA). Kaikkiaan maakuntiin siirtyisi nykyisistä vastaavia tehtäviä hoitavista organisaatioista n. 220 000 työntekijää.

3.1.3.2 Tulevaisuuden kunta

Valtiovarainministeriö asetti 18.12.2015 parlamentaarisen työryhmän Tulevaisuuden kunta-hankkeen valmistelua varten. Lisäksi asetettiin ministeriön virkamiehistä koostuva asiantuntijatyöryhmä. Kummankin työryhmän toimikausi on maaliskuun loppuun 2019.

Tulevaisuuden kunta -hankkeessa tehtiin kaksoiskuntalaisuutta koskeva selvitys. Selvityksen lähtökohtana oli ihmisten lisääntynyt monipaikkaisuus ja pohdinta siitä, mitä monipaikkaisuus voi kunnille ja kunnan elinvoimalle tarkoittaa ja miten se tulisi huomioida

lainsäädännössä. Millaista monipaikkaisuutta Suomeen – Selvitys kaksoiskuntalaisuudesta (Valtiovarainministeriön julkaisu 3/2017) luovutettiin tammikuussa 2018.

Tulevaisuuden kunta –hankkeessa käsiteltiin kuntalainsäädännön muutostarpeita sekä kuntapolitiikan teemoja. Vuoden 2018 aiheita olivat esimerkiksi kuntien digitalisaatiota edistäviä toimenpiteet ja kuntataloutta koskevat asiat. Parlamentaarinen työryhmä käsiteli erityisesti kuntien taloutta ja rahoitusta koskevaa sääntelyä sekä muun muassa kuten kuntien taloustietojen automatisoinnin raportointimallin lakisäätämistä.

Parlamentarisessa työryhmässä käsiteltiin erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointikriteerien muutostarpeita. Hallituksen esitys (HE 280/2019 vp) eduskunnalle kuntalain muuttamisesta annettiin joulukuussa. Siinä ehdotettiin muutettavaksi kuntalain erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiä kuvaamaan tarkemmin tulorahoituksen riittävyttä. Tavoitteena on oikeudenmukainen ja luotettava kuntien talouden arviointitapa, joka kannustaa pitkällä aikavälillä taloudellisesti kestäviin ratkaisuihin. Tunnuksien raja-arvojen muuttamisen tavoitteena on, että menettely kohdistuisi taloudeltaan kaikkein heikoimpiin kuntiin. Samassa hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettavaksi myös kuntalain osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevaa pykälää monipaikkaisuutta koskevan selvityksen perusteella. Kuntalain 22 §:n esimerkkiluetteloon ehdotettiin lisättäväksi paikakunnalla säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien eli niin kutsuttujen monipaikkaisten henkilöiden mielipiteiden kuuleminen ennen päätöksentekoa. Tällä tarkoitetaan kunnassa esimerkiksi työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi olevia henkilöitä. Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen kuntalain muuttamisesta 25.1.2019.

3.1.3.3 Talousseurannan ja raportoinnin automatisointi

Vuonna 2018 valmisteltiin ehdotukset lainsäädännön muutoksista, jotka ovat edellytyksenä kuntien, kuntayhtymien ja maakuntien talousseurannan ja raportoinnin automatisoidun mallin toteuttamiselle. Malli perustuu Kunta- ja Maakuntatieto-ohjelmien yhteydessä tehtyyn valmisteluun. Tarkoitus on, että kunnat ja maakunnat veloitettaisiin toimittamaan erikseen säädetyt taloustietonsa suoraan taloushallinnon tietojärjestelmänsä valtiokonttorin ylläpitämään valtakunnalliseen tietovarantoon. Kuntalain ja maakuntalain säännökset velvoittaisivat kuntia ja maakuntia taloustietojen tuottamiseen ja raportointiin yhdenmukaisessa ja vertailtavassa muodossa. Tietojen tuottamisen ja raportoinnin tekninen muoto ja tietomääritykset perustuisivat tietoja toimittavien kuntien ja maakuntien sekä muiden tietoja käyttävien viranomaisten yhteistyöhön. Tavoitteena on varmistaa, että kuntien ja maakuntien valtionohjaukseen sekä kuntien ja maakuntien omaan käyttöön talouden seurannassa ja ohjauksessa saadaan luotettavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista tietoa. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa kuntien ja maakuntien taloustiedon

tuottamisen ja raportoinnin menettelytapoja ja vähentää kunnille ja maakunnille raportoinnista aiheutuvia kustannuksia. Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi oli lausuntokierroksella, mutta hallituksen esitystä ei vielä vuoden 2018 aikana annettu.

3.1.3.4 Keskushallinnon uudistaminen

Kertomusvuonna koottiin keskushallinnon muutosohjelma, joka ohjaa ja varmistaa muissa reformeissa ja kärkihankkeissa tehdyn työn etenemisen pysyviksi muutoksiksi. Ohjelman puitteissa tehtiin Virasto 2020-selvitys, jossa laadittiin kehittämissuositukset valtion virastojen toiminnallisen joustavuuden lisäämiseksi ja toimintakyvyn parantamiseksi. Vuoden aikana valmisteltiin lisäksi suositus valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestämisessä noudatettavista periaatteista harkittaessa toiminnan yhtiöittämistä sekä suositus valtionhallinnon organisaatiomuotojen valintaperiaatteista koskien valtion talousarvion ulkopuolisia valtion rahastoja, itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja säätiöitä.

3.1.4 Kansainvälinen vaikuttaminen ja Euroopan kasvun vahvistaminen

3.1.4.1 EU:n talousarvio ja rahoituskehys vuosille 2021-2027

Vuoden 2019 EU:n talousarviota koskevia neuvotteluja ei saatu päätökseen sovitteluajan puitteissa marraskuussa. Neuvottelut saatettiin päätökseen joulukuussa. Talousarviossa korostuu panostus talouskasvuun ja työpaikkojen luomiseen sekä tutkimukseen ja innovointiin. Keskeisinä painotuksina säilyvät myös turvallisuus ja vastaaminen muuttoliikkeen haasteisiin. Talousarvio vastaa Suomen keskeisiä tavoitteita. Talousarvion sitoumukset ja maksut kasvavat jonkin verran verrattuna vuoden 2018 talousarvioon kokonaisuutena säilyessä kuitenkin maltillisena. Talousarvio perustuu olettamukseen, että Iso-Britannia osallistuu EU:n budjettien rahoittamiseen ja toteuttamiseen vuoden 2020 loppuun Ison-Britannian ja EU:n neuvotteleman erosopimusluonnoksen mukaisesti. Varainhoitovuonna 2018 annettiin kuusi lisätalousarvioesitystä.

Komissio antoi toukokuussa 2018 ehdotuksensa neuvoston asetukseksi vuosia 2021-2027 koskevan monivuotisen rahoituskehysten vahvistamisesta ja siihen liittyvät ehdotukset päätökseksi unionin omien varojen järjestelmästä mukaan lukien omia varoja koskevat asetusehdotukset sekä ehdotuksen Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission väliseksi sopimukseksi talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta. Edellä mainituista ehdotuksista valtiovarainministeriössä valmisteltu U-kirjelmä annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2018. Komissio antoi touko-kesäkuussa 2018 myös tulevaan rahoituskehukseen liittyvät sektorikohtaiset säädösehdotukset. Valtiovarainministeriö osallistui aktiivisesti rahoituskehusehdotusten kantojen

muodostukseen sekä niitä koskevien ohjeiden valmisteluun. Valtiovarainministeriöstä osallistuttiin omien varojen työryhmän kokouksiin.

Vuonna 2016 komission antaman varainhoitoasetuksen muutosehdotuksesta saavutettiin yhteisymmärrys Euroopan parlamentin kanssa. Tarkistettu varainhoitoasetus annettiin 18.7.2018.

3.1.4.2 Talous- ja rahaliiton kehittäminen

Talous- ja rahaliitto EMU:n kehittäminen jatkui vuoden 2018 aikana euroryhmässä ja eurohuippukokouksissa. Valmistelu jakaantui sisällöllisesti pankkiunionin loppuunsaattamiseen, Euroopan vakausmekanismi EVM:n kehittämiseen sekä fiskaalikapasiteetista käytävään keskusteluun. Pankkiunionin loppuunsaattaminen tarkoittaa etenkin pysyvän varautumisjärjestelyn luomista yhteiselle kriisiratkaisurahastolle, yhteisen talletussuojan luomista sekä mahdollisesti myös keskusteluita maksuvalmiusrahoituksesta pankkien kriisiratkaisussa.

Euroopan vakausmekanismin valmistelutyössä on keskitytty instituution kehittämiseen nykymuotoisena hallitustenvälisenä kansainvälisenä rahoituslaitoksena sen sijaan, että se olisi muutettu unionin toimielimeksi. Vuonna 2018 käytyjen neuvottelujen tuloksena valmistellaan muutoksia EVM-valtiosopimukseen kesäkuuhun 2019 mennessä. EVM-uudistuksen keskeinen sisältö koskee ennakkollisen lainalimiitin uudistamista, velkajärjestelymenettelyiden luomista ja komission ja EVM:n välisen työnjaon täsmentämistä.

Eurohuippukokous sopi joulukuussa 2018, että EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehkeyksen yhteydessä voidaan perustaa uusi budjettiväline euroalueen toiminnan parantamiseksi. Uusi väline tukisi maiden taloudellista lähentymistä ja kilpailukykyä. Uusi väline ei tule saamaan roolia makrotaloudellisessa vakauttamisessa, eli se ei tule olemaan suhdanetasaja. Euroryhmän tulee päästä yhteisymmärrykseen uuden välineen ominaisuuksista kesäkuussa 2019.

EMU:n kehittämisen ohella keskeisiä EU-valmistelukokonaisuuksia vuonna 2018 ovat olleet valmistautuminen Britannian EU-eroon sekä Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen syksyllä 2019.

3.1.4.3 Kansainvälinen verotus

OECD:n vuonna 2013 aloittaman veropohjan rapautumisen ja voitonsiirtoja koskevan BEPS-hankkeen kansallinen voimaansaattaminen on jatkunut kertomusvuonna. BEPS-hankkeen verosopimuksia koskevat minimistandardit toteuttava monenkeskinen

yleissopimus saatettiin Eduskunnan käsiteltäväksi. Portugalin ja Suomen välinen vuoden 1970 verosopimus irtisanottiin.

Syysistuntokaudella annettiin hallituksen esitys kansainvälisten veroriitojen ratkaisumennettelyihin liittyen. Lakimuutoksilla on tarkoitus saattaa voimaan EU-direktiivi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa sekä selventää kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi annetun ratkaisun täytäntöönpanoa koskevaa oikeustilaa. Yritysverotuksen käytännesääntöryhmän alatyöryhmässä jatkettiin työtä yhteistyöhaluttomista kolmansista maista annetun EU-listan päivittämiseksi (nk. musta ja harmaa lista) sekä yhteisymmärryksen saavuttamiseksi mahdollisista (lisä)vastatoimista poimaita kohtaan.

Digitaalisen talouden verokysymyksiä on käsitelty kertomusvuonna aktiivisesti sekä OECD:ssä että EU:ssa. OECD julkaisi keväällä asiaa koskevan väliraportin, minkä jälkeen jatkettiin työtä pitkän aikavälin ratkaisun aikaansaamiseksi. EU:ssa käsiteltiin komission keväällä antamia ehdotuksia digitalouden verosääntelystä.

3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

3.2.1 Peruspalvelujen valtionosuudet

Valtionosuutta kunnille peruspalvelujen järjestämiseen maksettiin 8,5 miljardia euroa (momentti 28.90.30). Valtionosuuksien merkitys kuntien verorahoituksesta (kunnan verotulot ja valtionosuudet yhteensä) vaihtelee eri alueilla ja kunnissa. Valtionosuuksien merkitys verorahoituksesta on suurin Itä- ja Pohjois-Suomen kunnissa. Valtionosuudet ovat yli 50 prosenttia verorahoituksesta 95 kunnassa. Kuntakoon mukaan valtionosuuksien merkitys on selvästi suurin pienimmissä, alle 6 000 asukkaan kunnissa. Niissä valtionosuudet ovat lähes 50 prosenttia veropohjasta. Suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa valtionosuudet ovat keskimäärin vain 15,6 prosenttia verorahoituksesta. Näissä kunnissa tulojen tasauksen vaikutus valtionosuuksien kokonaismäärään on merkittävin. Kuntarakennelain mukaisiin laskennallisiin yhdistymisavustuksiin ja valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen käytettiin noin 7,5 miljoonaa euroa.

3.2.2 Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon ohjaus

Vuoden 2018 valtion talousarviossa maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanoon liittyviä määrärahoja on koottu valtiovarainministeriön pääluokan momentille 28.70.05 (Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja

ohjaus, siirtomääräraha 3v). Määrärahaa käytetään maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen johto-, ohjaus- ja koordinoititehtäviin erityisesti valtiovarainministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä. Lisäksi määrärahaa käytetään uudistuksen muutostukeen varmistamaan uudistuksen toimeenpano maakunnissa.

Vuonna 2018 momentille myönnettiin määrärahaa 198 970 000 euroa. Määrärahasta noin 39,4 miljoonaa euroa on käytetty maakuntien yleisen esivalmistelun tukemiseen ja jaettu avustuksena maakuntien liitoille. Lisäksi ICT-ratkaisujen kehittämistä varten alueille maksettiin avustusta noin 83 miljoonaa euroa. Kansallisia tietojärjestelmien muutoksia ja kehitystyötä rahoitettiin momentilta noin 19 miljoonalla eurolla. Määrärahoilla on pyritty varmistamaan valmiudet maakuntien perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen maakuntia koskevan lainsäädännön tullessa voimaan.

Määrärahalla on myös varmistettu maakunta- ja sote-uudistuksen johto-, ohjaus- ja koordinoititehtävien riittävä resurssointi ministeriöissä ja rahoitettu esimerkiksi, viestintää, muutosjohdon valmennusohjelmaa sekä pääomitettu maakuntien ICT-palvelukeskus Viimanaa.

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan tuottavuus

Valtiovarainministeriön henkilötövuosien määrä nousi 1 % vuodesta 2017. Kokonaishenkilötövuodet olivat 357 (353 vuonna 2017).

Taulukko 1. Henkilötövuodet toimintayksiköittäin 2016-2018

	HTV yhteensä			Ydintoiminnot		Ohjaus-toiminnot		Tuki-toiminnot		Palkalliset poissaolot	
	2018	2017	2016	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
YHTEENSÄ	356,9	353	347,0	180,0	175	57,2	59	47,5	48,5	70,5	70,6
Ministeriön johto	17,3	15,9	15,6	4,1	3,4	0,2	0	9,2	9,1	3,8	3,4
Kansantalousosasto	27,1	26,4	26,6	16,6	16,6	0		4,2	4,7	6,1	5
Budjettiosasto	45,7	45,6	41,6	35,2	35,6	0	0	0,9	0,7	9,3	9,4
Vero-osasto	48,1	46,5	46	12,6	12,3	24,1	22,3	1,2	1,9	10	9,8
Rahoitusmarkkinaosasto	24,2	26,9	27,9	9,8	10,2	8,9	9,9	0,9	1	4,4	5,7
Valtionhallinnon kehittämisosasto	49,7	44,9	45,3	34,7	31	2,2	1,7	3	3,6	9,5	8,5
Kunta- ja aluehallinto-osasto	39,4	40,8	42,9	25,6	24,6	1,5	3,9	4,2	3,9	7,9	8,3
Julk hall tieto- ja viestintätek osasto	41,4	43,4	42,6	33,1	33,8	0,7	1,1	0,3	0,4	7,2	8,4
Kehittämis- ja hallintotoiminto	33,6	33,2	32,9	0,8	0,2	4,7	4,8	21,2	21,5	6,8	6,7
Valtiovarain controller -toiminto	11,5	10,8	9,2	0	0	7,9	8,2	1,5	0,7	2,1	1,8
EU-sihteeristö*	6,9	6,8	4,1	0,8	0,8	4,6	4,5	0	0	1,5	1,5
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö*	12,1	11,9	7,7	6,7	6,5	2,4	2,4	0,9	0,9	1,9	2
Kansainvälisten asioiden sihteeristö*			2,5								
Euroalueen vakausyksikkö*			2,1								
%-osuus kokonaishenkilötövuosista				50	50	16	17	13	14	20	20

*Kansainväliset rahoitusasiat -yks. ja EU-sihteeristö 1.6.2016 alk. Kansainvälisten asioiden siht. ja Euroalueen vakausyks. 31.5.2016 saakka

Edellisvuoden tapaan ydin- ja ohjaustoimintojen osuus tehdystä työajasta oli 83 %. Valtiovarainministeriön toiminta on vahvasti ydintoimintopainotteista. Merkittävimmät ydintoiminnot ovat valtion talous- ja finanssipolitiikan tehtävät, julkishallinnon ict-toiminnan ohjaustehtävät sekä valtionhallinnon työnantaja- ja työmarkkinapolitiikka.

Ohjaustoimintojen henkilötyövuosimäärät ovat suurimmat vero- ja rahoitusmarkkinaosastolla. Vero-osaston osalta korostui lainsäädäntötyö ja rahoitusmarkkinaosastolla EU- ja kansainväliset asiat.

Taulukko 2. Henkilötyövuodet toimintoittain 2016-2018

	HTV 2018	HTV 2017	HTV 2016
Henkilötyövuodet yhteensä	355,3	353,1	346,7
Ydintoiminnot	180,1	175,1	166,1
Talous- ja finanssipolitiikka	50,6	51,3	50,9
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö	33,2	34,4	33,1
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	17,8	18,9	20
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	17,8	16,4	15,9
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	14,6	14,8	11,8
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	13,1	12,8	11,9
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	18,9	12,6	11,6
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	5,7	5,8	3,1
Kansainväliset rahoituslaitokset	3,4	3,1	3,5
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	2,6	2,6	1,1
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	0,9	1	1,4
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtioneuvoston takaukset ja -takuut	0,3	0	0,4
Kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus	0,0	0	0
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	1,2	1,4	1,4
Ohjaustoiminnot	57,1	59	59,5
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	32,9	34,2	35,7
EU- ja kansainväliset asiat	10,2	10	10,3
Rakennerahastotarkastus	4,6	4,8	2,6
Valtiovarain controller	2,2	2,1	2,6
Pysyvät neuvottelukunnat	0,2	0,5	0,3
Muut ministeriön erityistehtävät (ei käytössä)	0,0	0	0
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	5,8	5,9	6,2
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	1,3	1,5	1,8
Tukitoiminnot yhteensä	47,8	48,5	45,3
Yleishallinto ja johtaminen	25,9	28,7	26,8
Viestintä	8,4	7,5	6,5
Henkilöstöhallinto	5,5	5,3	5,7
Tietohallinto	3,1	1,9	2
Koulutus*	1,4	1,5	0,8
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki	1,2	1,3	1
Kiinteistöhallinto	0,8	0,7	0,3
Tiedon hallinta	0,2	0,7	0,8
Taloushallinto	0,5	0,5	0,7
Matkustus	0,3	0,4	0,6
Toimistopalvelut	0,0	0	0
Muut tukitoiminnot	0,6	0	0
Palkallinen poissaolo	70,3	70,6	75,7

4.2 Toiminnan taloudellisuus

Toiminnan taloudellisuutta tarkastellaan yksikkö- ja kululajikohtaisten menojen kautta.

Taulukko 3. Toimintamenot toimintayksiköittäin

Toimintamenot 2018 (1 000 euroa)	Toiminnan tuotot	Henkilöstö-kulut	Palvelujen ostot	Muut kulut	Yhteensä 2018	Yhteensä 2017
Ministeriön johto	-29	1 290	140	224	1 624	1 765
Kansantalousosasto	-46	1 801	36	221	2 012	1 995
Budjettiosasto	-15	3 672	318	103	4 079	3 917
Vero-osasto	-78	3 725	130	259	4 035	3 823
Rahoitusmarkkinaosasto	-71	1 767	117	287	2 100	2 248
Valtionhallinnon kehittämisosasto	-427	3 617	1 529	195	4 915	4 001
Kunta- ja aluehallinto-osasto		2 486	131	42	2 659	2 567
Julk hall tieto- ja viesintätekn osasto	-31	2 461	63	85	2 578	2 340
Kehittämis- ja hallintotoiminto	-1	2 282	916	66	3 262	3 379
Valtiovarain controller -toiminto	-73	843	6	58	834	739
EU-sihteeristö	-38	519	3	82	567	553
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö	-28	885	2	157	1 016	1 033
MINISTERIÖ YHTEENSÄ	-836	25 346	3 391	1 779	29 680	28 359
%-osuus toimintamenoista	-3 %	85 %	11 %	6 %	100 %	

Ministeriön kuluista 85 % on henkilöstömenoja. Kulurakenteeseen vaikuttaa merkittävästi se, että valtioneuvoston kanslian hallintoyksikkö on vuoden 2015 maaliskuusta alkaen vassannut ministeriöiden toimitila- ja turvallisuuspalveluista, tietotoimialan, käännöspalveluiden ja työterveyshuollon kustannuksista. Näihin hallintopalveluihin liittyvät menot ovat valtioneuvoston kanslian toimintamenoja (momentti 23.01.01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot).

Taulukko 4. Valtiovarainministeriön laskennallinen osuus valtioneuvoston hallintoyksikön palveluiden kustannuksista, euroa

Valtioneuvoston kanslian palvelu	2018	2017	2016
Tietotoimialan kustannukset	2 493 433	2 958 124	2 754 737
Tila- ja turvallisuuspalvelut	5 165 248	5 472 663	5 354 156
Tietotuki- ja julkaisupalvelut	207 228	272 362	213 472
Käännöspalvelut	848 982	787 132	750 295
Henkilöstöpalvelut	314 700	275 698	278 248
Muut VN yhteiset kustannukset	94 032	112 642	69 790
PALVELUT YHTEENSÄ	9 123 623	9 878 622	9 420 698

Toiminnoittain tarkasteltuna ministeriön toimintamenoja kohdistuu eniten talous- ja finanssipolitiikan toimintoon. Muita menoiltaan suuria toimintoja ovat valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, lainsäädännön valmistelu ja seuranta, vero- ja tullipolitiikka.

Taulukko 5. Toimintamenot toiminnoittain

VM toimintamenomomentit 28.01.01 ja 28.20.03	1000€ 2018	1000€ 2017
Menot yhteensä, 1 000 euroa	29 680	28 358
Ydintoiminnot	15 702	14 972
Talous- ja finanssipolitiikka	4 809	4 979
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö	2 021	2 220
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	1 454	1 411
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	2 272	1 289
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	1 405	1 536
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	1 191	1 562
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	1 440	935
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	431	422
Kansainväliset rahoituslaitokset	277	291
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	100	111
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	88	75
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtioneuvokset ja -takuut	90	3
Kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus	0	5
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	127	132
Ohjaustoiminnot	4 879	4 946
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	2 717	2 687
EU- ja kansainväliset asiat	806	989
Rakennerahastotarkastus	313	316
Valtiovarain controller	188	159
Pysyvät neuvottelukunnat	73	33
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	598	581
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	185	180
Tukitoiminnot yhteensä	3 657	3 546
Yleishallinto ja johtaminen	1 338	1 434
Viestintä	606	541
Henkilöstöhallinto	579	569
Tietohallinto	335	343
Koulutus*	185	257
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki		96
Kiinteistöhallinto	57	53
Tiedon hallinta	14	42
Taloushallinto	199	109
Matkustus	20	52
Muut tukitoiminnot	325	51
Palkallinen poissaolo	5 221	5 088
Ei kohdennettu tai avoin toiminto	221	-193

Toiminnan tuotoista valtaosa on saatuja korvauksia EU-neuvoston ja komission kokousmatkoista. Lisäksi ministeriö on saanut oikeudenkäynneissä tuomittuja aiempien vuosien oikeudenkäyntikulujen korvauksia, jotka on kirjattu toiminnan tuottoihin.

Henkilöstömenojen jälkeen muista menoista merkittävin on matkustusmenot. Matkustusmenot kasvoivat 5,5 vuodesta 2017. Matkustusmenot olivat 4 150 euroa/htv.

Matkustusmenot, euroa	2018	2017	2016	2015	2014
Päivärahat	150 726	140 837	125 497	133 713	170 117
Km-korvaukset	12 794	11 408	12 615	18 364	69 726
Matkustuspalvelut	1 317 961	1 257 098	1 169 778	1 258 952	1 410 288
MATKUSTUSMENOT YHTEENSÄ	1 481 481	1 409 343	1 307 889	1 411 030	1 650 131

Vuonna 2018 matkapäiviä kertyi yhteensä 3 915 (3 780 vuonna 2017), joista 30 % oli kotimaan matkoja. Ulkomaan virkamatkakohteista ylivoimaisesti tärkein oli Belgia, johon kohdistui 35 % kaikista ministeriön matkapäivistä vuonna 2018. Virkamatkoja kohdistui vuoden aikana 49 eri maahan. Matkapäivän keskimääräiset matkustusmenot olivat 378 euroa/matkapäivä.

4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Muiden säädösten (Laki metallirahasta 216/1998) perusteella maksullista toimintaa on metallirahan lyöttäminen Suomessa. Valtiolla on yksinoikeus Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti lyöttää Suomessa metallirahaa omaan lukuunsa. Metallirahat laskee liikkeeseen Suomen Pankki. Ministeriö luovuttaa rahat Suomen Pankille nimellisarvosta liikkeeseen laskemista varten. Metallirahojen lyöminen ja markkinointi tehdään Suomen Rahapaja Oy:ssä ministeriön tekemän tilauksen perusteella, jonka pohjana on ministeriölle tehty tarjous.

Taulukko 6. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma v. 2018

Maksullinen toiminta Metallirahat (Muut säädökset)	Vuosi 2018 toteutuma 1 000 €	Vuosi 2018 tavoite 1 000 €	Vuosi 2017 toteu- tuma 1 000 €	Vuosi 2016 toteutuma 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	8 493	13 000	8 071	10 075
Maksullisen toiminnan muut tuotot	1			
Tuotot yhteensä	8 494	13 000	8 071	10 075
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 461			
Henkilöstökustannukset				
Vuokrat	2			
Palvelujen ostot	82		2 138	1 249
Muut erilliskustannukset	7 995			
Erilliskustannukset yhteensä	11 540	3 000	2 138	1 249
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset				
Poistot				
Korot				
Muut yhteiskustannukset				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	11 540	3 000	2 138	1 249
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-3 046	10 000	5 933	8 826
(tuotot – kustannukset)				
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-3 046	10 000	5 933	8 826
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				

4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan varainhoitovuodelle 2018 jaksotettu rahoitus oli yhteensä 845 648 euroa. Näin ollen yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä vuoden 2018 osalta, koska raja laskelmalle on 1 milj. euroa.

5 Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Ministeriössä valmisteltiin vuoden 2018 aikana 66 hallituksen esitystä (42 vuonna 2017). Lisäksi valmisteltiin 23 (25) valtioneuvoston asetusta, julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019–2022, valtion talousarvioesitys ja sitä täydentävä esitys vuodelle 2019 sekä kaksi lisätalousarviota vuodelle 2018. Ministeriö käsitteli 444 raha-asiainvaliokunnan asiaa ja 37 talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa käsiteltyä asiaa. Valtionperintöpäätöksiä tehtiin kuusi kappaletta.

Ministeriön suhdanneanalyysin suoritteita ovat neljästi vuodessa julkaistava Taloudellinen katsaus.

Vuoden 2018 aikana ilmestyneitä julkaisuja, työryhmäraportteja ja tehtyjä tutkimuksia olivat mm.: Infrahankkeiden toteuttamista yhtiömallilla selvittävän työryhmän raportti, Valtion velanhallinnan kehittämistarpeita arvioivan asiantuntijaryhmän työryhmämuistio, Katsaus valtion taloudellisiin vastuihin ja riskeihin, Varautumisvelvollisuutta rahoitusallalla koskevan sääntelyn tarkistaminen sekä Peruspalvelujen tila 2018

Valtiovarainministeriö vastaa hallinnonalansa virastojen ja rahastojen tulosohjauksesta. Tulosohjauksen keskeisimpiä suunnitelmia ovat ministeriön hallinnonalaansa kuuluvien virastojen ja laitosten kanssa tekemät tulossopimukset ja eduskunnan päättämä talousarvio. Seurantatiedoista keskeisimmät ovat ministeriön toimintakertomus ja ministeriön antamat kannanotot virastojen ja laitosten tilinpäätöksiin ja toimintakertomuksiin.

5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi vuonna 2018 lausuntonsa kolmesta verotusta koskevasta lakiesityksestä:

Hallituksen esitys laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Arviointineuvosto katsoi, että hallituksen esitysluonnos täyttää pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen vaatimukset. Hallituksen esitysluonnos on sujuvasti kirjoitettu ja sen perusteella saa vaivatta käsityksen lainmuutoksen tarpeesta, tavoitteista, kohde-ryhmistä ja esityksestä. Esitysluonnoksessa on kuvattu kattavasti ja perusteellisesti vaikutuksia eri toimijoille. Arviointineuvosto piti myönteisenä, että luonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen vaikutuksista euromääraisten ja laadullisten kuvausten avulla. Esitysluonnoksessa on hyödynnetty vaikutusarvioissa asiaa koskevia selvityksiä. On myönteistä, että esitysluonnoksessa on tuotu esiin eri toteuttamisvaihtoja ja perusteltu valittu vaihtoehto.

Hallituksen esitys korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

Arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto piti myönteisenä, että esitysluonnoksessa on paljon numeerista tietoa, joka auttaa hahmottamaan asian nykytilaa, mittakaavaa ja vaikutuksia. Esityksen perusteella saa hyvän käsityksen ehdotuksen vaikutuksista yrityksille ja julkiselle taloudelle. Luonnoksessa on avoimesti ja läpinäkyvästi selostettu vaikutusarvioinnin menetelyt ja rajoitukset, mikä on myönteistä. Lukuisat taulukot, kuviot ja esimerkit havainnollistavat teknistä ja vaikeaa asiakokonaisuutta. Esitysluonnoksessa on esimerkillisesti kuvattu lausuntokierroksen huomioidut ja sen perusteella tehdyt muutokset. Direktiivin kansallinen liikumavara käy havainnollisesti ilmi ja direktiivin soveltamiseen liittyviä vaihtoehtoja on käsitelty huolellisesti.

Hallituksen esitys laeiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta. Hallituksen esityksessä käy ilmi esityksen tavoite ja keskeiset ehdotukset. Asian nykytilaa valaisevat numeeriset taustatiedot. Esitysluonnoksessa on tuotu yleisellä tasolla esiin, että lähdeverotukseen voi liittyä riskejä ja ongelmia esimerkiksi palautusjärjestelmän osalta. Tämä on myönteistä. Esityksen vaikutuksista saa kuitenkin suppean käsityksen.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valtiovarainministeriön organisaation ja henkilöstön kehittämisen tueksi laadittiin alkuvuodesta ministeriön henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Suunnitelmassa linjattiin kehittämisen ja koulutuksen keskitetyt toimenpiteet. Vuoden 2018 aikana kehittämisen ja koulutuksen painopisteinä oli ajattelun, osaamisen ja toiminnan muutos, joilla valmistauttiin asiantuntijatyön murrokseen ja digitaalisen valtioneuvoston uusiin toimintatapoihin ja työvälineisiin. Valtiovarainministeriössä edistettiin edelleen sekä sisäistä että ulkoista liikkuvuutta ja erityisesti henkilökiertoa.

Katsaus valtiovarainministeriön henkilöstöön

Henkilöstön määrä ja rakenne

Ministeriön henkilötyövuosien määrä kertomusvuonna oli 357 ja henkilöstön lukumäärä (31.12.2018) oli 358. Osa-aikaisia näistä oli 6. Määräaikaisessa virkasuhteessa työskenteli 66 henkilöä, joka on 18 % henkilöstöstä (19 % vuonna 2017). Määräaikaisuuden syynä oli useimmiten työn luonne tai sijaisuus. Henkilöstö jakautui eri henkilöryhmiin seuraavasti: ylin johto 4 %, keskijohto 11 %, asiantuntijat 68 % ja tukihenkilöstö 17 %. Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 61 %. Henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuonna 46 vuotta, joka on sama kuin edellisenä vuonna. Vähintään 45 vuotta täyttäneiden osuus henkilöstöstä oli 55 %, osuus oli laskenut edellisestä vuodesta yhdellä prosenttiyksiköllä.

Henkilöstön koulutustaso ja osaaminen

Vuonna 2018 koulutukseen käytettiin 0,9 työpäivää henkilötyövuotta kohden (edellisenä vuonna 1,1). Koulutuksen lisäksi uudistumisen ja kehittymisen tuki painottui asiantuntijatyön murrokseen ja oman työn hallintaan liittyviin erilaisiin tilaisuuksiin ja luentoihin sekä osastojen oman toiminnan kehittämiseen. Lisäksi työssä oppiminen muodosti tärkeän osan henkilöstön osaamisen kehittämisestä. Myös omaehtoista opiskelua tuettiin valtioneuvoston yhteisten linjausten mukaisesti.

Ministeriöiden yhteinen johtamisen erikoisammattitutkinnon koulutus (JET) jatkui vuonna 2018. Lisäksi muutama henkilö osallistui ministeriöiden yhteiseen esimiesvalmennusohjelmaan sekä valtion yhteisiin johtamisen koulutusohjelmiin. Asiantuntijoiden osaamista vahvistettiin mm. osallistumalla valtioneuvoston ja HAUSin yhdessä järjestämään Johtavien asiantuntijoiden valmennukseen sekä ministeriöiden yhteiseen mentorointi -ohjelmaan. Ministeriön uusille virkamiehille järjestettiin sisäistä perehdytystä sekä tarjoamalla kaikille vähintään puolen vuoden virkasuhteessa oleville uusille virkamiehille mahdollisuutta osallistua valtioneuvoston yhteiseen perehdytysohjelmaan.

Ministeriön henkilöstöstä ylemmän korkeakoulututkinnon (ml. lisensiaatit ja tohtorit) oli kertomusvuonna suorittanut 76 %. Alemman korkeakoulututkinnon oli suorittanut 9 %, alimman korkea-asteen koulutuksen 10 % ja keskiasteen tai perusasteen koulutuksen 4 % henkilöstöstä.

Henkilöstökulut

Kertomusvuoden työvoimakustannukset olivat yhteensä 26 078 000 euroa, laskua edellisestä vuodesta oli 2,6 %. Tehdyn työajan palkkojen osuus työvoimakustannuksista oli 67,2 % ja välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista oli 48,7 %.

Työhyvinvointi

Valtioneuvoston hallintoyksikön perustamisen myötä työterveyshuollon sopimus ja kustannukset siirtyivät 1.3.2015 lukien valtioneuvoston kansliaan. Valtiovarainministeriöön kohdistuneet työterveyshuollon kustannukset tarkasteluvuonna nettona olivat 544 euroa/htv (640 euroa/htv vuonna 2017). Ministeriön ja työterveyshuollon yhteistyö jatkui aktiivisena koko vuoden. Kertomusvuonna järjestettiin työyhteisökohtaisia työpaikkaselvityksiä eli työyhteisöterveystarkastuksia ja työterveyshuolto osallistui virkamiesjohtoryhmän kokoukseen, yhteistyökomitean kokouksiin sekä henkilöstöinfoon. Sairauspoissaoloja oli kertomusvuonna 4,6 työpäivää/htv. Sairauspoissaolojen määrä laski edellisestä kertomusvuodesta 0,7 työpäivää/htv.

Ministeriössä on mitattu henkilöstön työtyytyväisyyttä vuodesta 1999 lukien. Vuodesta 2006 alkaen mittaus on toteuteltu VM Baro -kyselyllä. Kertomusvuonna ministeriön kokonaistyötyytyväisyysindeksi oli 3,76, nousua edelliseen vuoteen oli 0,17 yksikköä. VM Baron johtajuusindeksi oli 3,56, innovointikyvykkyyksindeksi 3,97 ja työyhteisöindeksi 4,00.

Valtiolle.fi –järjestelmässä julkisesti haettavaksi ilmoitettuja virkoja tai määräaikaista virkasuhteita oli kertomusvuonna yhteensä 37 (46 vuonna 2017).

Henkilöstölle tarjottiin laaja kirjo mahdollisuuksia kokonaisyhyvinvoinnin edistämiseen. Kertomusvuonna tarjonnassa olivat sportti- ja kulttuuripassi sekä subventoitu hieronta. Lisäksi tuettiin VM:n jalkapallo- ja salibandyjoukkueita, golfaajia sekä nuorisosaaston toimintaa.

7 Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoituksen rakenne

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksiköllä oli käytettävissään vuonna 2018 määrärahoja yhteensä 16,18 mrd euroa, josta pääluokan 28 osuus oli 16,16 mrd euroa ja muilta hallinnonaloilta siirrettyjä määrärahoja oli 19,91 milj. euroa. Käytettävissä oleva määrä oli noin 210,94 milj. euroa enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Määrän lisäys johtuu pääosin luvun 28.50. Eläkkeet ja korvaukset määrärahan kasvusta.

7.2 Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Momentille *11.04.01. Arvonlisävero* tuloarviota lisättiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 109,0 milj. euroa sekä toisessa lisätalousarviossa 104,0 milj. euroa.

Momentille *12.28.25. Metallirahatulot* arvioitiin kertyvän 50 tuhatta euroa. Metallirahatuloihin on tuloutettu metallirahojen liikkeellelaskusta ja niiden lyöntioikeuksien luovutuksesta ja palautuneiden rahojen metalliseosten myynnistä syntyvät tulot. Momentille merkitään lisäksi juhla- sekä keräilyrahoista saatavien tulojen ja niistä aiheutuvien menojen erotus. Tuloja kertyi yhteensä 3,04 milj. euroa, mikä on 3,09 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Momentille *12.28.50. Siirto valtion eläkerahastosta* arvioitiin kertyvän 1,87 mrd euroa ja momentin *12.28.51.* Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset arvioitiin kertyvän 2,17 milj. euroa.

Momentilta 12.28.93. Euroopan unionilta saatavat tulot matkajen korvaamiseen arvioitiin kertyvän 1,5 milj. euroa. Momentille 12.28.99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot arvioitiin kertyvän 2,19 milj. euroa.

Momentille 12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset arvioitiin kertyvän 26,8 milj. euroa.

Momentille 13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille arvioitiin kertyvän 6,4 milj. euroa. Momentille 13.01.09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot arvioitiin kertyvän 15,95 milj. euroa. Momentille 13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot arvioitiin kertyvän 96,15 milj. euroa. Momentin 13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta tuolarviota ensimmäisessä lisätalousarviossa 14,0 milj. euroa. Momentille 13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutus arvioitiin kertyvän 135,0 milj. euroa.

Momentille 15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille arvioitiin kertyvän 22,85 milj. euroa.

Menoarviotilit

Ensimmäinen lisätalousarvio

Momentin 28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot määrärahaa lisättiin 1,78 milj. euroa. Momentin 28.70.01. Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen määrärahaa lisättiin 1,18 milj. euroa. Momentin 28.70.05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus määrärahaa lisättiin 18,9 milj. euroa. Momentin 28.70.20. Tuottavuuden edistäminen määrärahasta vähennettiin 8,38 milj. euroa. Momentin 28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki määrärahasta vähennettiin 1,93 milj. euroa. Momentin 28.90.20. Julkisen sektorin yhteisen tietohallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen määrärahaa lisättiin 3,6 milj. euroa.

Toinen lisätalousarvio

Momentin 28.60.12. Osaamisen kehittäminen määrärahaa lisättiin 1,5 milj. euroa. Momentin 28.70.20. Tuottavuuden edistäminen määrärahasta vähennettiin 6,2 milj. euroa. Momentin 28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki määrärahaa lisättiin 6,0 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä momentin 23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot määrärahaa oli käytettävissä 0,37 milj. euroa, josta käytettiin 0,29 milj. euroa ja 89 tuhatta euroa siirrettiin käytettäväksi seuraavalle vuodelle. Momentilla 23.01.24. Suomen EU-puheenjohtajuus määrärahaa oli käytettävissä 0,11 milj. euroa, josta käytettiin 23 tuhatta euroa ja 91 tuhatta euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2019.

Momentin 28.01.01. *Valtiovarainministeriön toimintamenot* määrärahaa oli käytettävissä 42,97 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin 29,6 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirrettiin 13,4 milj. euroa. Momentilla 28.01.20. *Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus* oli käytettävissä yhteensä 0,46 milj. euroa, josta käytettiin 0,51 milj. euroa ja 0,24 milj. euroa peruutettiin. Momentin 28.01.29. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* käyttö oli 1,96 milj. euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen vähennystä oli 0,53 milj. euroa.

Momentilla 28.20.06. *Sähköisen asioinnin ja hallinnon yhteiset palvelut* määrärahaa oli käytettävissä 0,69 milj. euroa, joka käytettiin talousarviovuonna.

Momentin 28.40.03. *Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet* määrärahaa oli käytettävissä 3,29 milj. euroa, josta käytettiin 1,26 milj. euroa, 19 tuhatta euroa ja vuodelle 2019 siirrettiin käytettäväksi 2,02 milj. euroa.

Momentilla 28.50.15. *Eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 4,66 mrd euroa. Momentin 28.50.16. *Ylimääräiset eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 1,32 milj. euroa. Momentilla 28.50.17. *Muut eläkemenot* määrärahan käyttö oli 0,5 milj. euroa. Momentin 28.50.63. *Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot* määrärahaa käytettiin 216,32 milj. euroa. Momentilla 28.50.95. *Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot* määrärahaa käytettiin yhteensä 15,79 milj. euroa.

Momentin 28.60.12. *Osaamisen kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 1,16 milj. euroa, joka käytettiin talousarviovuonna.

Momentilta 28.70.01. *Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 7,83 milj. euroa, josta käytettiin 2,28 milj. euroa ja 4,95 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2019. Momentin 28.70.02. *Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät* määrärahaa oli käytettävissä 2,3 milj. euroa, josta käytettiin 0,6 milj. euroa ja 1,7 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2019. Momentilla 28.70.03. *Kansallisen tietoalan ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 16,5 milj. euroa, josta käytettiin 1,9 milj. euroa ja 14,55 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2019. Momentilla 28.70.05. *Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus* oli käytettävissä 44,24 milj. euroa, josta käytettiin 139,53 milj. euroa ja 35,24 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2019. Momentilla 28.70.20. *Tuottavuuden edistäminen* oli käytettävissä 76,25 milj. euroa, josta peruutettiin 17,8 milj. euroa ja 8,73 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2019. Momentin 28.70.22. *Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki* määrärahaa oli käytettävissä 8,16 milj. euroa, josta käytettiin 10 tuhatta euroa ja 8,15 euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2019. Momentilla 28.70.40. *Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot* oli käytettävissä 8,1 milj. euroa, joka siirrettiin käyttämättömänä vuodelle 2019.

Momentin 28.90.20. *Julkisen sektorin yhteisen tietohallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 4,9 milj. euroa, josta käytettiin 0,44 milj. euroa, peruutettiin 3,6 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirrettiin käytettäväksi 4,42 milj. euroa. Momentin 28.90.22. *Kunta- ja palvelurakennemuutosten toteuttaminen* määrärahaa oli käytettävissä 0,4 milj. euroa, josta käytettiin 0,2 milj. euroa, peruutettiin 0,14 milj. euroa ja 0,2 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2019. Momentin 28.90.30. *Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen* määrärahaa käytettiin talousarviovuonna 8,55 mrd euroa. Momentin 28.90.31. *Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki ja kuntien yhteistoiminta-avustukset* määrärahaa käytettiin 7,5 milj. euroa. Momentilla 28.90.34. *Paikallisten kuntakokeilujen rahoitus* määrärahaa oli käytettävissä 0,11 milj. euroa, joka peruutettiin käyttämättömänä.

Momentin 28.92.60. *Siirto rahoitusvakausrahastoon* määrärahaa oli käytettävissä 54,1 milj. euroa, josta käytettiin 35,6 milj. euroa ja loput 18,5 milj. euroa peruutettiin.

Momentin 28.92.69. *Maksut Euroopan unionille* määrärahaa oli käytettävissä 2,31 mrd euroa, josta käytettiin 1,84 mrd euroa ja 467,6 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2019.

Momentin 28.99.95. *Satunnaiset säädösperusteiset menot* määrärahaa oli käytettävissä 0,22 milj. euroa, josta käytettiin talousarviovuonna 0,11 milj. euroa. Momentilla 28.99.96. *Ennakoimattomat menot* käytettävissä oli yhteensä 15,0 milj. euroa, josta käytettiin 5,0 milj. euroa ja peruutettiin 5,0 milj. euroa ja 5,0 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2019.

Momentilla 29.80.16. *Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet* määrärahaa käytettiin 17,96 milj. euroa talousarviovuonna. Momentin 29.90.50. *Rahapelitoiminnan voitot* urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen määrärahaa käytettiin 0,23 milj. euroa talousarviovuonna.

Edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna talousarviomenot kasvoivat 190,35 milj. euroa.

Vuonna 2018 talousarviotuloja kertyi 2,49 mrd euroa ja talousarviomenoja 15,06 mrd euroa. Talousarvion toteutuma oli 13,05 mrd euroa alijäämäinen. Talousarviotulot olivat 8,04 milj. euroa arvioitua pienemmät ja talousarviomenot 4,56 milj. euroa arvioitua pienemmät. Tulojen toteutuminen talousarviota pienempinä johtui pääasiassa metallirahatulojen arvioitua pienemmästä kertymästä sekä arvioitua pienemmästä siirrosta valtion eläkerahosta. Menojen toteutuminen talousarviota pienempinä johtui pääosin arvioitua pienemmistä maksuista KEVAlle valtion eläkkeistä.

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 11,6 milj. euroa, mikä oli 1,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Tämä johtui pääasiassa metallirahatuottojen suuremmasta kertymästä sekä muista yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen kertymästä. Maksullisen toiminnan tuotot olivat 8,5 milj. euroa, jotka olivat edellisenä tilikautena 8,1 milj. euroa.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 50,5 milj. euroa, mikä oli 1,9 milj. euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Ostot tilikauden aikana kasvoivat viime vuoteen verrattuna 3,5 milj. euroa, johtuen muiden aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kasvusta. Varaston lisääntymisen 1,6 milj. eurolla aiheutui juhlarahojen takaisinlunastuksesta. Henkilöstökulut lisääntyivät 1,3 milj. euroa. Samoin vuokrien osuus kasvoi edellisestä tilikaudesta 7 tuhatta euroa. Palvelujen ostot vähentyivät 8,0 milj. euroa edelliseen tilikauteen verrattuna johtuen mm. vähentyneistä ICT-palveluiden ostoista valtion virastoilta, muiden ulkopuolisten palveluiden ostoista ja laitoksilta ja ilmoitus-, mainos- ja markkinointipalveluiden ostoista. Muut kulut kasvoivat 7,9 milj. euroa johtuen muiden kulujen lisääntymisestä. Sisäiset kulut vähentyivät 1,1 milj. euroa aiheutuen poistoista ja romutuksista.

Rahoitustuotot ja -kulut lisääntyivät edellisvuodesta nettomääräisesti 71,5 milj. euroa yhteensä 342,6 milj. euroon. Rahoitustuottoja kertyi 72,9 milj. euroa edellisvuotta enemmän johtuen osinkojen lisääntymisestä. Rahoituskuluja kertyi 1,5 milj. euroa enemmän verrattuna edelliseen vuoteen johtuen euromääräisten velkojen koroista.

Satunnaiset tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 4,9 milj. suuremmat kuin edellisenä vuonna johtuen satunnaisista kiinteistöluovutuksista saaduista tuotoista.

Siirtotalouden tuottojen 31,9 milj. euron kasvu aiheutui pääosin Valtion eläkerahaston varojen tuloutuksesta budjettitalouteen.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 15,2 mrd euroa, mikä oli 135,7 milj. euroa enemmän edelliseen tilikauteen verrattuna. Tämä selittyy valtion maksamien valtionosuuksien kasvusta, maksetuista eläkkeistä sekä Euroopan unionin jäsenmaksuista.

Nettokulut 2,0 milj. euroa veroista ja pakollisista maksuista muodostuvat suoritetuista arvonlisäveroista, mikä oli 0,5 milj. euroa enemmän edelliseen tilikauteen verrattuna arvonlisäverollisten hankintojen volyymin lisääntymisestä.

Tilikauden kulujäämä kasvoi edellisvuodesta 13,03 mrd eurosta 13,05 mrd euroon, mikä selittyy maksetuista eläkkeistä ja kunnille maksetuista peruspalveluiden valtionosuuksista.

7.4 Tase

Ministeriön taseen loppusumma on 2,63 mrd euroa, mikä on 7,13 milj. euroa suurempi kuin tilikaudella 2017 johtuen lyhytaikaisten velkojen vähentymisestä.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden aineellisten hyödykkeiden osuus kasvoi viime vuodesta 0,7 milj. euroa johtuen väliaikaisesti hallinnoitavasta kiinteistöomaisuudesta, joka siirretään myöhemmin Senaatti-kiinteistöille.

Käyttöomaisuusarvopapereiden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten lisäys viime vuodesta oli 10,9 milj. euroa.

Pitkäaikaiset saamiset vähentyivät viime tilikaudesta 19,7 milj. euroa johtuen Senaatti-kiinteistöille myönnettyjen lainojen pienentymisestä.

Lyhytaikaiset saamiset lisääntyivät viime tilikaudesta 14,3 milj. euroa, mikä johtui pääosin ennakkomaksujen lisääntymisestä.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolella oman pääoman ryhmässä pääoman siirrot vähenivät 13,0 mrd euroon viime tilikauteen verrattuna. Oman pääoman määrä väheni 26,1 milj. euroa viime vuodesta.

Vieraan pääoman ryhmässä ostovelat vähentyivät viime vuodesta 12,5 milj. euroa. Siirtovelkojen osuus kasvoi viime tilikaudesta 0,55 milj. euroa. Muut lyhytaikaiset velat vähentyivät 7,11 milj. euroa. Vieraan pääoman määrä vähentyi yhteensä 19,02 milj. euroa viime vuodesta.

8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvioinnin toteuttamistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa arvioitiin ministeriön virkamiesjohtoryhmän suorittaman itsearvioinnin avulla. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu tähän itsearviointiin sekä muuhun käytössä olleeseen arviointimateriaaliin.

Johtopäätökset

Ministeriössä on talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti toteutettu toiminnan laajuuteen ja sisältöön nähden riittävät menettelyt talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden suhteen sekä hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamiseksi. Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan toimivuudesta valtiovarainministeriössä.

Johdon itsearvioinnin ja muun käytössä olleen arviointimateriaalin perusteella ministeriön sisäinen valvonta on pääosin asianmukaisesti järjestetty eikä se sisällä vakavia riskejä.

Ministeriön riskienhallinta – riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta – toimii kohtuullisesti mutta se ei vielä ole riittävän systemaattista tai dokumentoitua. Ministeriö määrittelee tavoitteensa riittävän selvästi, jotta tavoitteisiin liittyvät riskit on mahdollista tunnistaa ja arvioida.

Olenneisimmat kehittämiskohteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olennaisimmat kehittämiskohteet ovat:

- Ministeriön yhteiset systemaattiset riskienhallintamenettelyt, joissa riskit tunnistetaan ja arvioidaan yhteisillä kriteereillä. Riskeihin vastaamista ja riskeistä raportointia ministeriön johdolle tulee edelleen kehittää.
- Ohjausympäristöön liittyvät yleiset valvonnan kehittämistoimet, jolla varmistetaan yhtenäiset toimintatavat ja prosessit sekä riittävä sisäinen valvonta.

9 Arviointien tulokset

Valtiovarainministeriö on arvioinut ministeriön tieto- ja kyberturvallisuuden tasoa itsearviointinalla, jossa on arvioitu tietoturvallisuuden hallintaa ja johtamista, tieto- ja kyberturvallisuuspoikkeamia ja häiriöitä sekä niiltä suojautumista, tietoteknistä tietoturvallisuutta, tietosuojan edistämistä ministeriössä, tietoturvallisuuteen käytettyjä resursseja ja koulutusta sekä henkilö- ja kyberturvallisuuden tilaa.

Arvioinnin perusteella ministeriöön ei ole kohdistunut merkittäviä tieto- tai kyberturvallisuuteen liittyviä häiriöitä tai poikkeamia.

Arvioinnin perusteella vuonna 2018 päädyttiin ministeriössä nimeämään osapäivätoiminen tietosuojavastaava.

10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valtiovarainministeriössä ei ole ollut kertomusvuonna havaittuja väärinkäytöksiä.

Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot

11 Talousarvion toteutumalaskelma

Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2018	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	0,00	6 456	6 456,24	0,00	100 %
11.04.01. Arvonlisävero		6 456	6 456,24	0,00	100 %
12. Sekalaiset tulot	2 068 742 909,74	2 113 631 791	2 105 282 475,50	-8 349 315,51	100 %
12.28.25. Metallirahatulot	5 933 398,23	50 000	-3 045 442,61	-3 095 442,61	-6091 %
12.28.25.1. Metallirahatulot		1 750 000	-1 751 569,47	-3 501 569,47	-100 %
12.28.25.2. Juhlarahat (EK) (enintään)		-1 700 000	-1 293 873,14	406 126,86	76 %
12.28.50. Siirto valtion eläkerahastosta	1 827 394 015,51	1 865 863 000	1 859 447 637,77	-6 415 362,23	100 %
12.28.51. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	198 969 919,69	217 200 000	217 718 545,33	518 545,33	100 %
12.28.93. Euroopan unionilta saatavat tulot matkajen korvaamiseen	1 707 663,00	1 500 000	2 142 944,00	642 944,00	143 %
12.28.99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	1 059 578,87	2 188 534	2 188 534,04	0,00	100 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	33 678 334,44	26 830 257	26 830 256,97	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	285 571 008,27	357 504 123	357 504 122,91	0,00	100 %
13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	9 084 688,32	6 396 556	6 396 556,22	0,00	100 %
13.01.09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen korkotulot	14 612 222,77	15 952 693	15 952 692,79	0,00	100 %
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	45 874 097,18	96 154 874	96 154 873,90	0,00	100 %
13.03.01.1. Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden myyntitulot	45 874 097,18				
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	91 000 000,00	104 000 000	104 000 000,00	0,00	100 %
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	125 000 000,00	135 000 000	135 000 000,00	0,00	100 %
15. Lainat	68 304 488,36	22 849 033	22 849 033,36	0,00	100 %
15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	68 304 488,36	22 849 033	22 849 033,36	0,00	100 %
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ	2 422 618 406,37	2 493 991 404	2 485 642 088,01	8 349 315,51	100 %

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia		271 000	91 034,94	179 965,06	271 000,00	0,00	217 360,54	488 360,54	308 395,48	179 965,06
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2V)		157 000	68 354,16	88 645,84	157 000,00	0,00	217 360,54	374 360,54	285 714,70	88 645,84
23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot							217 360,54	217 360,54	217 360,54	0,00
23.01.03.2. Valtioneuvoston Euroopan unionia koskevien horisontaalisten tehtävien palkkausmenot (EK) (enintään)		157 000	68 354,16	88 645,84	157 000,00	0,00		157 000,00	68 354,16	88 645,84
23.01.24. Suomen EU-puheenjohtajuus (S2V)		114 000	22 680,78	91 319,22	114 000,00	0,00		114 000,00	22 680,78	91 319,22
23.01.24.1. Palkkaus- ja muut kulutusmenot (EK)		114 000	22 680,78	91 319,22	114 000,00	0,00		114 000,00	22 680,78	91 319,22
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	15 477 951 641,52	15 614 605 177	15 040 132 702,77	547 096 124,77	15 587 208 827,54	27 376 349,26	546 686 345,83	2 669 850 890,83	2 080 569 026,47	566 189 516,22
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (nettob) (S2V)	30 295 000,00	32 193 000	18 801 479,74	13 391 520,26	32 193 000,00	0,00	10 773 991,10	42 966 991,10	29 575 470,84	13 391 520,26
28.01.01.1. Toimintamenot	30 295 000,00	32 193 000	18 801 479,74	13 391 520,26	32 193 000,00	0,00	10 773 991,10	42 966 991,10	29 575 470,84	13 391 520,26
28.01.01.1.1. Toimintamenot	30 295 000,00	32 193 000	18 801 479,74	13 391 520,26	32 193 000,00	0,00	10 773 991,10	42 966 991,10	29 575 470,84	13 391 520,26
28.01.20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (S2V)	245 000,00	245 000	0,00	245 000,00	245 000,00	0,00	219 033,86	464 033,86	51 130,97	245 000,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	2 493 037,01	1 965 250	1 965 249,80	0,00	1 965 249,80	0,00				
28.20.06. Sähköisen asiainnin ja hallinnon yhteiset palvelut (S2V)	1 000 000,00	110 000	110 000,00	0,00	110 000,00	0,00	577 578,51	687 578,51	687 578,51	0,00
28.40.03. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (S3V)	352 000,00	2 482 000	466 164,90	2 015 835,10	2 482 000,00	0,00	813 389,59	3 295 389,59	1 260 342,55	2 015 835,10
28.50.15. Eläkkeet (A)	4 577 448 579,99	4 673 697 000	4 657 183 371,75	0,00	4 657 183 371,75	16 513 628,25				

Pääloukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.50.15.1. Valtion, kunnan, seurakunnan, yksityisen palveluksen perusteella myönnetyt eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet sekä valtionapulaistosten, liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten vastaavat eläkkeet	4 555 695 593,00	4 652 132 000	4 636 284 074,19	0,00	4 636 284 074,19	15 847 925,81				
28.50.15.2. Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	12 789 445,78	12 525 000	12 335 020,24	0,00	12 335 020,24	189 979,76				
28.50.15.3. Valtion eläketurvan piiriin kuu luvulle henkilöille myönnetyt kuntoutusetuudet	1 792 846,82	2 000 000	2 056 756,36	0,00	2 056 756,36	-56 756,36				
28.50.15.4. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle	7 170 694,39	7 040 000	6 507 520,96	0,00	6 507 520,96	532 479,04				
28.50.16. Ylimääräiset eläkkeet (A)	1 553 146,23	2 050 000	1 324 671,28	0,00	1 324 671,28	725 328,72				
28.50.16.1. Ylimääräiset eläkkeet	1 553 146,23	2 041 000	1 324 671,28	0,00	1 324 671,28	716 328,72				
28.50.16.2. Eduskunnan kansliatoimikunnan ylimääräiset eläkkeet (EK) (enintään)	0,00	9 000	0,00	0,00	0,00	9 000,00				
28.50.17. Muut eläkemenot (A)	1 241 249,77	2 643 000	504 423,68	0,00	484 423,68	2 138 576,32				
28.50.17.2. Korvaus Nokia Oyj:lle	0,00	50 000	0,00	0,00	0,00	50 000,00				
28.50.17.3. Korvaus Vapo Oy:lle	259 504,07	400 000	243 358,99	0,00	243 358,99	156 641,01				
28.50.17.4. Korvaus Vammass Oy:lle	43 884,22	250 000	37 172,30	0,00	17 172,30	212 827,70				
28.50.17.5. Korvaus Lapua Oy:lle	80 939,32	250 000	47 442,47	0,00	47 442,47	202 557,53				
28.50.17.6. Muut korvaukset	0,00	20 000	0,00	0,00	0,00	20 000,00				
28.50.17.7. Eläkeoikeuksien pääomiarvojen siirrot Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään	856 922,16	1 673 000	176 449,92	0,00	176 449,92	1 496 550,08				
28.50.63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (A)	199 014 906,50	217 200 000	216 324 634,05	0,00	216 324 634,05	875 365,95				

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
28.50.95. Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot (A)	14 417 258,02	17 497 000	15 790 916,36	0,00	15 790 916,36	1 706 083,64					
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2V)	12 152 095,00	14 603 382	9 872 398,83	0,00	9 872 398,83	4 730 983,17	1 164 296,48	1 164 296,48	1 164 296,48		0,00
28.60.60. Siirto Koulutusrahastolle (A)	231 180,00										
28.70.01. Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen (S3V)	5 300 000,00	5 301 000	349 382,18	4 951 617,82	5 301 000,00	0,00	2 533 462,55	7 834 462,55	2 882 844,73		4 951 617,82
28.70.02. Valtion talous-, henkilöstö- ja toimintalahallinnon tietojärjestelmät (S3V)	184 000,00	1 812 545	111 647,78	1 700 897,22	1 812 545,00	0,00	486 930,07	2 299 475,07	598 577,85		1 700 897,22
28.70.03. Kansallisen tietoaalan ohjaus ja kehittäminen (S3V)	23 863 743,00						16 457 451,39	16 457 451,39	1 904 155,72		14 553 295,67
28.70.03.1. Kansallisen tietoaalan ohjaus ja kehittäminen	23 863 743,00						16 457 451,39	16 457 451,39	1 904 155,72		14 553 295,67
28.70.05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3V)	44 240 000,00	165 333 000	134 631 473,55	30 701 526,45	165 333 000,00	0,00	9 440 241,85	174 773 241,85	139 531 619,62		35 241 622,23
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	6 275 000,00	165 333 000	134 631 473,55	30 701 526,45	165 333 000,00	0,00	4 906 618,85	170 239 618,85	139 538 092,40		30 701 526,45
28.70.05.2. Avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukustannuksiin kunnille ja kuntayhtymille	37 965 000,00						4 533 623,00	4 533 623,00	-6 472,78		4 540 095,78
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen (S3V)	49 730 000,00	8 726 000	0,00	8 726 000,00	8 726 000,00	0,00	67 529 000,00	76 255 000,00	49 730 000,00		8 726 000,00
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (S3V)		8 155 000	0,00	8 155 000,00	8 155 000,00	0,00	10 000,00	8 165 000,00	10 000,00		8 155 000,00
28.70.40. Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (S3V)		8 100 000	8 100 000,00	0,00	8 100 000,00	0,00	0,00	8 100 000,00	8 100 000,00		0,00
28.90.20. Julkisen sektorin yhteisen tietohallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen (S3V)	1 400 000,00	4 507 000	84 283,69	4 422 716,31	4 507 000,00	0,00	360 479,94	4 867 479,94	444 763,63		4 422 716,31
28.90.20.2. Kuntien informaatioteknologian kehittämishankkeet							4 344 413,96	4 344 413,96	744 413,96		0,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.90.22. Hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja tukeminen (S3V)	200 000,00	200 000	0,00	200 000,00	200 000,00	0,00	200 000,00	400 000,00	200 000,00	200 000,00
28.90.22.1. Itsehallintoalueiden valmistelu sekä hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja niihin liittyvät hankkeet							311 428,64	311 428,64	173 519,81	0,00
28.90.30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (A)	8 578 083 572,00	8 553 570 000	8 553 492 931,00	0,00	8 553 492 931,00	77 069,00				
28.90.30.1. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen	8 578 083 572,00	8 553 570 000	8 553 492 931,00	0,00	8 553 492 931,00	77 069,00				
28.90.31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (A)	26 506 874,00	7 990 000	7 500 253,00	0,00	7 500 253,00	489 747,00				
28.90.31.1. Yhdistymisavustukset	8 961 850,00	5 700 000	5 316 180,00	0,00	5 316 180,00	383 820,00				
28.90.31.2. Valtionosuuksien vähentämisen korvaaminen	17 545 024,00	1 890 000	2 184 073,00	0,00	2 184 073,00	-294 073,00				
28.90.31.4. Kuntajakolain mukaiset erityiset selvitykset sekä kuntarakennelain 41 §:n mukaiset yhdistymiselvitykset (EK) (enintään)	0,00	400 000	0,00	0,00	0,00	400 000,00				
28.90.34. Paikallisten kuntakokeilujen rahoitus (S3V)							106 233,31	106 233,31	0,00	0,00
28.92.69. Maksut Euroopan unionille (S3V)	1 903 000 000,00	1 881 000 000	1 413 413 988,39	467 586 011,61	1 881 000 000,00	0,00	426 014 257,18	2 307 014 257,18	1 839 428 245,57	467 586 011,61
28.92.69.1. Arvonlisäveropohjaan perustuvat maksut	285 000 000,00	285 000 000	203 655 728,75	81 344 271,25	285 000 000,00	0,00	88 106 571,25	373 106 571,25	291 762 300,00	81 344 271,25
28.92.69.2. Bruttokansantuloon perustuvat maksut	1 488 000 000,00	1 457 000 000	1 086 609 264,56	370 390 735,44	1 457 000 000,00	0,00	337 907 685,93	1 794 907 685,93	1 424 516 950,49	370 390 735,44
28.92.69.3. Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitus	130 000 000,00	139 000 000	123 148 995,08	15 851 004,92	139 000 000,00	0,00	0,00	139 000 000,00	123 148 995,08	15 851 004,92
28.99.95. Satunnaiset säädösperusteiset menot (A)		225 000	105 432,79	0,00	105 432,79	119 567,21				
28.99.96. Ennakoimattomat menot (S3V)	5 000 000,00	5 000 000	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00	0,00	10 000 000,00	15 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	18 191 598,17	19 220 000	18 216 502,02	0,00	18 216 502,02	1 003 497,98				
29.80.16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (A)	17 971 048,70	18 960 000	17 959 257,19	0,00	17 959 257,19	1 000 742,81				
29.80.16.1. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeiden sekä niihin liittyvien perhe-eläkkeiden maksaminen	17 107 727,70	17 945 000	17 105 471,89	0,00	17 105 471,89	839 528,11				
29.80.16.2. Uudet taiteilijaeläkkeet ja niihin liittyvät perhe-eläkkeet (EK) (enintään)	863 321,00	1 015 000	853 785,30	0,00	853 785,30	161 214,70				
29.90.50. Rahapeliteoiminnan voittovarar urheilun ja ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (A)	220 549,47	260 000	257 244,83	0,00	257 244,83	2 755,17				
29.90.50.02.5.1. Ylimääräiset urheilijaeläkkeet, maksuperusteisesti budjetoitu määräraha (EK) (enintään)	220 549,47	260 000	257 244,83	0,00	257 244,83	2 755,17				
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	7 080,00									
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	7 080,00									
MÄÄRÄRAHATILIT YHTEENSÄ	15 496 150 319,69	15 634 096 177	15 058 440 239,73	547 276 089,83	15 605 696 329,56	28 379 847,24	546 903 706,37	2 670 339 251,37	2 080 877 421,95	566 369 481,28

Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2018 valtuudet						Talousarvio-menot 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha-tarve 2021	Määräraha-tarve myöhempi-nä vuosina	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet val-tuudet	Uusitut val-tuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttä-mättä	Uusittu 2019 TA:ssa						
28.60.02. Palkkausten harmonisoinnin erityiset kustannukset	0	2 385	0	2 385	1 151	1 234	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet	0	2 385	0	2 385	1 151	1 234	0	0	0	0	0	0	0
28.92.00. Lainalmiittijärjestely	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	0
28.92.00. Vakauseräsiirto	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	0
28.92.00. Euroopan investointipankin pääoman korotus	0	595 084	0	595 084	0	595 084	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet	0	595 084	0	595 084	0	595 084	0	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	0	5 183 469	0	5 183 469	1 151	5 182 318	0	0	0	0	0	0	0

12 Tuotto- ja kululaskelma

Valtiovarainministeriön tuotto- ja kululaskelma

	1.1. - 31.12.2018		1.1. - 31.12.2017	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	8 519 181,00		8 082 146,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>3 066 446,95</u>	11 585 627,95	<u>2 272 625,07</u>	10 354 771,07
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	3 534 337,77		69 776,62	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 602 425,00		0,00	
Henkilöstökulut	27 417 332,70		26 078 431,32	
Vuokrat	11 691,38		4 110,09	
Palvelujen ostot	8 075 260,63		16 032 841,71	
Muut kulut	10 726 470,47		2 823 167,86	
Poistot	0,00		111 600,96	
Sisäiset kulut	<u>2 354 400,03</u>	-50 517 067,98	<u>3 497 929,80</u>	-48 617 858,36
JÄÄMÄ I		-38 931 440,03		-38 263 087,29
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	358 505 259,77		285 571 544,13	
Rahoituskulut	<u>-15 896 432,67</u>	342 608 827,10	<u>-14 421 545,56</u>	271 149 998,57
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	3 579 950,96		1 583 912,58	
Satunnaiset kulut	<u>-500,00</u>	3 579 450,96	<u>-2 919 607,80</u>	-1 335 695,22
JÄÄMÄ II		307 256 838,03		231 551 216,06
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Paikallishallinnolta	-597 451,00		0,00	
Valtionhallinnolta	<u>1 860 000 000,00</u>	1 859 402 549,00	<u>1 827 500 000,00</u>	1 827 500 000,00
Kulut				
Paikallishallinnolle	8 505 325 319,54		8 459 560 221,03	
Sosiaaliturvarahastoille	11 036 695,31		11 218 978,52	
Elinkeinoelämälle	8 100 000,00		0,00	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	504 423,68		1 241 249,77	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	119 303 089,06		120 108 224,48	
Kotitalouksille	4 674 669 863,58		4 596 405 256,57	
Euroopan unionille	1 839 428 245,57		1 798 173 700,97	
Valtionhallinnolle	552 362,23		35 755 909,10	
Muut kulut	<u>60 360 875,00</u>	-15 219 280 873,97	<u>61 154 994,00</u>	-15 083 618 534,38
JÄÄMÄ III		-13 052 621 486,94		-13 024 567 318,32
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonnäisäverot	6 456,24		0,00	
Suoritettavat arvonnäisäverot	<u>-1 965 016,11</u>	-1 958 559,87	<u>-2 511 238,57</u>	-2 511 238,57
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-13 054 580 046,81</u>		<u>-13 027 078 556,89</u>

13 Tase

Valtiovarainministeriön tase

	31.12.2018		31.12.2017	
VASTAAVAA				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	2 201 737,78		2 201 737,78	
Rakennusmaa- ja vesialueet	692 109,26		140 970,03	
Rakennukset	9 550 541,50		9 395 412,78	
Rakennelmat	55 390,45		55 390,45	
Koneet ja laitteet	9 303,57	12 509 082,56	9 303,57	11 802 814,61
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	254 164 376,67		243 261 876,67	
Liikelaistosten peruspääomat	672 751 705,85		672 751 705,85	
Liikelaistoksiin muun oman po:n ehdoin sijoitetut pääomat	1 527 725 281,85	2 454 641 364,37	1 528 599 719,77	2 444 613 302,29
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ				
		2 467 150 446,93		2 456 416 116,90
VAIHTO- JA RAHOITUSOMASUUS				
VAIHTO-OMASUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	1 602 425,00	1 602 425,00	0,00	0,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	128 615 898,82	128 615 898,82	148 175 420,18	148 175 420,18
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	0,00		72 461,00	
Siirtosaamiset	156 330,86		41 925,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	8 937 376,48		13 568 195,56	
Ennakkomaksut	27 018 557,13	36 112 264,47	8 078 692,33	21 761 273,89
VAIHTO- JA RAHOITUSOMASUUS YHTEENSÄ				
		166 330 588,29		169 936 694,07
VASTAAVAA YHTEENSÄ				
		2 633 481 035,22		2 626 352 810,97

Valtiovarainministeriön tase

	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	6 317 603 119,73	6 317 603 119,73
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 824 585 180,79	-3 779 485 531,10
Pääoman siirrot	13 080 726 092,59	12 981 978 907,20
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-13 054 580 046,81</u>	<u>-13 027 078 556,89</u>
	<u>2 519 163 984,72</u>	<u>2 493 017 938,94</u>
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>2 519 163 984,72</u>	<u>2 493 017 938,94</u>
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Ostovelat	4 513 913,64	17 067 282,46
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	596 062,11	563 172,57
Edelleen tilittävät erät	559 154,78	496 850,81
Siirtovelat	5 590 576,44	5 044 599,29
Muut lyhytaikaiset velat	<u>103 057 343,53</u>	<u>110 162 966,90</u>
	<u>114 317 050,50</u>	<u>133 334 872,03</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>114 317 050,50</u>	<u>133 334 872,03</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>2 633 481 035,22</u></u>	<u><u>2 626 352 810,97</u></u>

14 Liitetiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden osalta tilikaudella jatkuivat viime vuosien tapaan kiinteistöomaisuuden siirrot Senaatti-kiinteistöille.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskudelle 2018-2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta. Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjataan kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

1.1.2018 tehtiin seuraavat organisaatiomuutokset: Kansantalouselosaston Suhdanneyksikkö, Vakausyksikkö ja Tietopalveluryhmä poistetaan ja uudet vastaavat yksiköt ovat Reaalitalouden yksikkö, Julkisen talouden yksikkö, Poliittika-analyysiyksikkö ja Tietopalveluyksikkö.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Valuutta	Kurssi 31.12.2018
USD	1,145
CHF	1,1269
RUB	79,7153
BRL	4,4440
SEK	10,2548

Valtiovarainministeriöllä oli ulkomaan valuutan määräisiä eriä, joita Euroopan keskuspankki ei noteeraa, seuraavasti:

Noteeraamaton valuutta	Kurssi 28.12.2018
SDR	0,823560

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Valtiovarainministeriön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a - g §:n mukaisia.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Valtiovarainministeriöllä ei ole aikaisempiin vuosiin kohdistuvia korjauksia.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Valtiovarainministeriön vuoden 2017 tilinpäätöksen liitteellä 10 on ilmoitettu virheellisesti korjattu tieto nimellä Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n osakkeet ja osingot sekä kirjanpitoarvo. Oikea tieto on Euroopan rahoitusvakausväline ERVV kuten on ollut vuoden 2016 tilinpäätöstiedoissa, mutta vain saatujen osinkojen määrä on 0 euroa. Saadut osingot ovat lisätietona ilmoitettavina Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n osinkoja.

6. Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä tilinpäätösvuoden jälkeisistä tapahtumista.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2018	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %					
12.28.25. Metallirahatulot	Bruttotulot	8 071 542,00	1 750 000	8 444 384,86	6 694 384,86	483 %					
	Bruttomenot	2 138 143,77	1 700 000	11 539 674,47	9 839 674,47	679 %					
	Nettotulot	5 933 398,23	50 000	-3 095 289,61	-3 145 289,61	-6191 %					
Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot	Bruttomenot	30 903 663,36	32 433 000	19 773 254,07		33 164 774,33				30 547 245,17	
	Bruttotulot	608 663,36	240 000	971 774,33		971 774,33				971 774,33	
	Nettomenot	30 295 000,00	32 193 000	18 801 479,74	13 391 520,26	32 193 000,00	0,00	10 773 991,10	42 966 991,10	29 575 470,84	13 391 520,26

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	124 088 000	1 152 811,67	1
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot	124 088 000	1 152 811,67	1
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ	124 088 000	1 152 811,67	1

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		26 830 256,97
Vuosi 2016		26 662 354,08
28.40.03. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet	19 211,94	
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen	17 799 000,00	
28.90.20.2. Kuntien informaatioteknologian kehittämishankkeet	3 600 000,00	
28.90.22.1. Itsehallintoalueiden valmistelu sekä hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja niihin liittyvät hankkeet	137 908,83	
28.90.34. Paikallisten kuntakokeilujen rahoitus	106 233,31	
28.99.96. Ennakoimattomat menot	5 000 000,00	
Vuosi 2017		167 902,89
28.01.20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus	167 902,89	
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ		26 830 256,97
Vuosi 2016		26 662 354,08
Vuosi 2017		167 902,89

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2018	2017
Henkilöstökulut	23 503 840,15	22 444 787,26
Palkat ja palkkiot	23 273 235,69	22 524 941,15
Tulosperusteiset erät		
Lomapalkkavelan muutos	230 604,46	-80 153,89
Henkilösivukulut	3 913 492,55	3 633 644,06
Eläkekulut	3 628 216,13	3 438 424,34
Muut henkilösivukulut	285 276,42	195 219,72
YHTEENSÄ	27 417 332,70	26 078 431,32
Johdon palkat ja palkkiot	1 848 662,06	1 389 546,29
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	2 420,00	2 420,00
Johto	2 140,00	1 660,00
Muu henkilöstö	480,00	760,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Ei ilmoitettavaa liitteessä 6.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Ei ilmoitettavaa liitteessä 7.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2018	2017	Muutos 2018-2017
Korot euromääräisistä saamisista	22 350 385,87	23 697 446,95	-1 347 061,08
Osingot	200 154 873,90	136 874 097,18	63 280 776,72
Liikelayritysten voiton tuloutukset	135 000 000,00	125 000 000,00	10 000 000,00
Muut rahoitustuotot	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	358 505 259,77	285 571 544,13	72 933 715,64
Rahoituskulut	2018	2017	Muutos 2018-2017
Korot euromääräisistä veloista	15 896 432,67	14 421 545,56	1 474 887,11
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	15 896 432,67	14 421 545,56	1 474 887,11
Netto	342 608 827,10	271 149 998,57	71 458 828,53

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2018	Lisäys 2018	Vähennys 2018	Lainapääoma 31.12.2017	Pääomamuutos 2018-2017
Yritykset ja asuntoyhteisöt	128 615 898,82	3 124 512,00	22 849 033,36	148 340 240,18	-19 724 341,36
Yritykset	128 615 898,82	3 124 512,00	22 849 033,36	148 340 240,18	-19 724 341,36
- Julkiset yritykset	128 615 898,82	3 124 512,00	22 849 033,36	148 340 240,18	-19 724 341,36
- Yksityiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionhallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Omaisustulojen ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	128 615 898,82	3 124 512,00	22 849 033,36	148 340 240,18	-19 724 341,36

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2018						31.12.2017	
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	21 104		81 803,26			34 296,72		81 803,26
Aktia Oyj	486	4 427,46	3 645,00			277,02	4 427,46	3 645,00
Elisa Oyj	20 618	674 620,96	78 158,26			34 019,70	674 620,96	78 158,26
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	51 295 284		253 278 503,30			86 376 341,47		242 376 003,30
Arsenal Oy	20 100		14 381 755,43	100,00				14 381 755,43
Hansel Oy	72 025		7 640 600,00	100,00	66,7			7 640 600,00
Tietokarhu Oy ¹⁾	2 000		67 275,17	20,00	66,7	736 000,00		67 275,17
Tyttökoulun Talo Oy	46		77,37	25,99				77,37
HAUS kehittämiskeskus Oy	1 000		3 671 435,20	100,00				3 671 435,20
Euroopan rahoitusvakausväline ERVV ²⁾	51 097 174		510 971,74	1,80				510 971,74
Fingrid Oyj	939		126 103 888,39	28,24		85 640 341,47		126 103 888,39
SoteDigi Oy	1 000		90 000 000,00	100,00				90 000 000,00
Vimana Oy	101 000		10 902 500,00	100,00				0,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			804 070,11			0,00		804 070,11
Asunto-osakkeet			731 275,35	100,00		0,00		731 275,35
Kiinteistöosakkeet			72 794,76					72 794,76
OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ	51 316 388		254 164 376,67			86 410 638,19		243 261 876,67

1) osakkeiden tuottama äänivalta 80 %

2) raportoitu 2017 virheellisesti nimellä Pohjoismaiden Investointipankki NIB

Lisäksi saatu osinkoja Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n osinkoja 9 744 235,71 euroa.

Lisäksi saatu Suomen Pankin voitontuloutusta 104 000 000,00 euroa.

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017
Liikelaitos	672 751 705,85	672 751 705,85
Senaatti-kiinteistöt	672 751 705,85	672 751 705,85
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1 527 725 281,85	1 528 434 719,77
Senaatti-kiinteistöt	1 527 725 281,85	1 528 434 719,77
YHTEENSÄ	2 200 476 987,70	2 201 186 425,62

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2018	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	3 124 512,00	1 102 615,00	124 388 771,82	128 615 898,82
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	3 124 512,00	1 102 615,00	124 388 771,82	128 615 898,82
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassaolevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2018	Voimassa 31.12.2017	Muutos 2018-2017	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2018
Yritykset	50 868 732,00	68 000 000,00	-17 131 268,00	107 000 000,00
Terrafame Oy	50 868 732,00	68 000 000,00	-17 131 268,00	107 000 000,00
Vuoden 2017 talousarvio (1314/2016), VNp 17.5.2018 ¹⁾				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	8 711 390 921,00	6 513 401 070,76	2 197 989 850,24	15 000 000 000,00
Finnvera Oyj	8 711 390 921,00	6 476 366 777,00	2 235 024 144,00	15 000 000 000,00
Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä (443/1998), VNp 20.4.2017, joukkovelkakirjalainojen pääoma ²⁻³⁾				
Suomen Vientiluotto Oy	0,00	37 034 293,76	-37 034 293,76	0,00
Vuoden 2003 lisätalousarvio mom. 28.82., VNp 18.6.2003				
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	770 000 000,00
Työttömyysvakuutusrahasto	0,00	0,00	0,00	770 000 000,00
Laki työttömyysetuksien rahoituksesta (555/1998), vuoden 2015 ensimmäinen lisätalousarvio (224/2015), VNp 20.4.2017 ⁴⁾				
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	2 400 000,00	-2 400 000,00	0,00
Stiftelsen för Svenska Teatern i Helsingfors	0,00	2 400 000,00	-2 400 000,00	0,00
Vuoden 2009 toinen lisätalousarvio (737/2009), VNp 21.1.2010				
Ulkomaat	7 202 545 166,42	7 194 052 142,26	8 493 024,16	14 346 082 635,25
Euroopan rahoitusvakuusväline (ERVV)	7 042 038 377,24	7 006 403 759,06	35 634 618,18	13 974 030 000,00
Laki Euroopan rahoitusvakuusvälineelle annettavista valtiontakauksista (668/2010), VNp 22.11.2018 ⁵⁾				
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	160 506 789,18	187 648 383,20	-27 141 594,02	372 052 635,25
Laki Pohjoismaiden Investointipankkia koskevan sopimuksen lain-säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (982/2004), TPA 1432/2004				
TAKAUKSET YHTEENSÄ	15 964 804 819,42	13 777 853 213,02	2 186 951 606,40	30 223 082 635,25

¹⁾ Valtioneuvoston päätöksen 17.5.2018 mukainen enimmäismäärä on 58 500 000 euroa.

²⁾ Finnvera Oyj:n EMTN-lainaohjelmalle (Euro Medium Term Note) myönnetty valtiontakaus kattaa myös koron- ja valuutanvaihtosopimukset, joiden nimellismäärä 31.12.2018 oli 8 703 467 293 euroa. Johdannaissopimukset solmitaan kansainvälisen, vakiomuotoisen ns. ISDA-sopimuksen puitteissa ja siihen liitetään luottoriskiä vähentävä vakuusjärjestelyyn liittyvä Credit Support Annex (CSA) -sopimus.

³⁾ Valtioneuvoston päätöksen 20.4.2017 mukainen enimmäismäärä on 11 000 000 000 euroa.

⁴⁾ Valtioneuvoston päätöksen 20.4.2017 mukainen enimmäismäärä on 440 000 000 euroa.

⁵⁾ Valtioneuvoston päätöksen 22.11.2018 mukainen enimmäismäärä on 7 669 873 200 euroa. Enimmäismäärä muodostuu Suomen osuudesta (1,9288 %) Euroopan rahoitusvakuusvälineen 241 miljardin euron varainhankintaohjelmasta ja enintään 65 %:n ylitakauksesta. Päätös kattaa myös varainhankinnasta maksettaviksi tulevat korot ja muut kulut.

Voimassaolevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2018	Voimassa 31.12.2017	Muutos 2018-2017	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2018
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	534 311 462,43	405 579 173,43	128 732 289,00	8 063 851 571,23
Suomen Pankki	534 311 462,43	405 579 173,43	128 732 289,00	8 063 851 571,23
Eduskunnan päätös (1273/2011), VNp 18.2.2016, Eduskunnan päätös (139/2017), VNp 30.3.2017				
Yritykset	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Nammo Vihtavuori Oy	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Vuoden 2013 neljäs lisätalousarvio (836/2013), VNp 19.12.2013				
TAKUUT YHTEENSÄ	559 311 462,43	430 579 173,43	128 732 289,00	8 088 851 571,23
TAKAUKSET JA TAKUUT YHTEENSÄ	16 524 116 281,85	14 208 432 386,45	2 315 683 895,40	38 311 934 206,48

Voimassa olevat takaukset ja takuut

Takaukset ja takuut	Voimassa 31.12.2018	Voimassa 31.12.2017	Muutos 2018-2017	Käytettävissä enimmäismäärä
Takaukset yhteensä	15 964 774 819,42	13 777 853 213,02	2 186 921 606,40	30 223 082 635,25
Takuut yhteensä	559 311 462,43	430 579 173,43	128 732 289,00	8 088 851 571,23
TAKAUKSET JA TAKUUT YHTEENSÄ	16 524 086 281,85	14 208 432 386,45	2 315 653 895,40	38 311 934 206,48

Sisältävät ulkomaanrahan määräisiä takauksia ja takuita

Takauksen tai takuun saaja	Valuutta	Valuuttamääräinen vastuu 31.12.2018	Valuuttamääräinen vastuu 31.12.2017	Valuuttamääräinen muutos 2018-2017
Finnvera Oyj	SEK	3 500 000 000	550 000 000	-2 000 000 000
Finnvera Oyj	USD	3 000 000 000	2 000 000 000	1 000 000 000
Suomen Pankki	SDR	440 037 548	341 548 767	98 488 781
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	CHF	409 896	458 935	-49 039
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	RUB	25 644 137	25 840 955	-196 818
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	BRL	21 156 061	24 565 798	-3 409 737
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	USD	109 933 793	124 105 103	-14 171 310
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	SEK	67 763 052	78 870 144	-8 107 092
Suomen Vientiluotto Oy	JPY	0	5 000 000 000	-5 000 000 000

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro (EUR)	12 920 317 893,51	78,13	1
Yhdysvaltojen dollari (USD)	2 716 099 382,64	16,44	1,1450
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	534 311 462,43	3,23	0,823560
Ruotsin kruunu (SEK)	347 911 519,68	2,11	10,2548
Brasilian real (BRL)	4 760 589,74	0,03	4,4440
Sveitsin frangi (CHF)	363 737,30	0,00	1,1269
Venäjän rupla (RUB)	321 696,55	0,00	79,7153
YHTEENSÄ	16 524 086 281,85	100,00	

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2018	Määräraha- tarve 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2018	Määräraha- tarve 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD						1 132 925 764,19
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC						0,00
Kansainvälinen investointitakauslaitos MIGA						8 092 576,42
Euroopan investointipankki EIB						3 098 617 500,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB						1 088 000 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO						22 264 600,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB						69 786 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM						11 143 880 000,00
MUUT SOPIMUKSET JA SITOUKSET YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16 563 566 440,61

* Maksetut määrät on esitetty liitteellä 17.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 15: Velan muutokset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ei ilmoitettavaa.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Osuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa

Rahalaitos	1 Merkitty pääoma 31.12.2018 mennessä yhteensä		2 Maksettu pääoma 31.12.2018 mennessä yhteensä		3 Maksettu pääoma 31.12.2018 valuuttakurssien mukaan euroina
	Valuutta		Valuutta		
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD	USD	1 297 200 000,00	USD	82 700 000,00	72 227 074,24
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC	USD	0,00	USD	16 517 000,00	14 425 327,51
Kansainvälinen investointitakaustulos MIGA	USD	9 266 000,00	USD	2 171 000,00	1 896 069,87
Euroopan investointipankki EIB	EUR	3 098 617 500,00	EUR	276 373 650,00	276 373 650,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB	EUR	1 088 000 000,00	EUR	74 000 000,00	74 000 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO	EUR	22 264 600,00	EUR	22 264 600,00	22 264 600,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB	EUR	69 786 000,00	EUR	7 747 000,00	7 747 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM	EUR	11 143 880 000,00	EUR	1 437 920 000,00	1 437 920 000,00
YHTEENSÄ					1 906 853 721,62

Summien selitykset:

1 Merkityt osuudet (callable capital) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2018 loppuun saakka. Maksuja niistä voi aiheutua myöhemminkin sitoumuksista riippuen.

2 Maksetut osuudet (paid-in) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2018 loppuun saakka.

3 Maksettujen osuuksien kumulatiivinen arvo euroina vuoden 2018 kurssien mukaan, EUR-USD: 1,1450 (Suomen Pankki 31.12.2018).

Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2019

Petteri Orpo
Valtiovarainministeri

Anu Vehviläinen
Kunta- ja uudistusministeri

Martti Hetemäki
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Tilintarkastajan merkintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä / 2019.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Snellmaninkatu 1 A

PL 28, 00023 VALTIOEUVESTO

Puhelin 0295 160 01

vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)

ISBN 978-952-251-997-9 (pdf)

Helmi­kuu 2019